

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ephesini Concilii Generalis Pars I. Et II. Sub Cælestino papa I. anno
CCCCXXI.

Parisiis, 1644

Ex Catholicis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15062

ANNO CHRISTI 431.

ἡμεῖς τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ ὀπρειαῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσεται ἡμᾶς ὑπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρσει ἑαυτὰ λαὸν ἁγίου ἑωσίου, (ζηλωτῶν καλῶν ἔργων.) ἵνα ἡμεῖς ἐπέφανεν ἡμῖν, ἢ τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ λεγόμενου σωτῆρος ἐν παντί ἀγαθότητος; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι Θεὸς ὢν κύριος, ἔπεφανεν ἡμῖν, καὶ τὸ μακάριον Δαυὶδ· αὐτὸς ἔξ οὐρανῶν ἐπιφάνειαν τῆς δόξης προσδεχόμεθα· καὶ αὐτὸς ὅστις ὁ μέγας Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα πάσης ἀνομιᾶς ἀπαλλάξας, ἑαυτὸν ἁγιάσῃ τῶν ἁγίων προσκυνητῶν. εἶτα ἕως ὅτε λέγων ἐκ τῆς Θεοῦ ἀληθινῆς Ἐμμανουὴλ, τὸ μακαρίου Παύλου πρὸς αὐτὸν λέγοντος· τὸν μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ;

impietatem, & secularia desideria, sobrie & iuste & pie vivamus in hoc saeculo, expectantes beatam spem, & aduentum gloriae magni Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem honorum operum. Qualis, quæso, gratia, aut cuiusnam Dei gratia apparuit nobis, quæ omnibus hominibus salutaris hoc loco prædicatur? Planum est, quod illius Dei & Domini, qui iuxta beatum David, illuxit nobis, cuiusque gloriosam manifestationem de cælis expectamus. Magnus hic Deus est ipse Salvator noster Iesus Christus, qui obtulit semetipsum pro nobis, quo ab omni peccato absolutos, germanos sibi constitueret adoratores. Cum ergo beatus Paulus Salvatorem nostrum Iesum Christum magnum Deum prædicet, quis Emmanuelem verum Deum esse inficiari audeat?

Psalm. 117. v. 27.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ. EX CATHOLICIS.

Εκ τῆς Ἰακώβου Ἐπιστολῆς.

Ex Iacobi epistola.

Ὁτι Θεὸς ὁ Χριστός.

Quod Christus sit Deus.

ΜΗ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. πάντα δοῦναι ἀγαθῆ, ἔκ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκ τῆς πατρὸς τῆς Φωτῶν. ἵνα πάντα δοῦναι, φησὶν, ἀγαθῆ ἀγαθῆ δὲ δοῦναι, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἄγιον, καὶ τὸ διδάσκει πληροῦν ἐν αὐτῷ τὰς θεοσημείας. εἶτα εἰ τοῖς ἀγίοις χαρίζεται τὸ πνεῦμα Χριστός, καὶ μὴ καὶ τὸ διδάσκει πληροῦν τὰ παραδόξα· πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς ὁ Χριστός;

NOLITE errare, fratres mei dilectissimi. *Jacob. c. 1. v. 16.* Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum. Omne, inquit, datum optimum: sane bonum munus est Spiritus sanctus, patrandorumque miraculorum facultas per ipsum impertita. Cum ergo Christus Spiritum sanctum sanctis impertiat, potestatemque ut divina miracula edant, iisdem largiatur; quomodo non est verus Deus?

Jacob. c. 4. v. 7.

Subditi igitur estote Deo, resistite autem diabolo, & fugiet a vobis. Ecce in his aperte dicit oportere nos Deo subiici. Dicit autem Christus: Tollite iugum meum super vos. Cum ii qui Christi iugum in se tollunt, non alteri cuiquam subiiciantur, quam Deo; quomodo Christus non est Deus?

Math. c. 11. v. 29.

Ex priori epistola Petri.

1. Petr. c. 1. v. 1.

PETRVS apostolus Iesu Christi, electis aduenis dispersionis Ponti, Galatie, Cappadocia, Asia, Bithynia, secundum praescientiam Dei Patris in sanctificationem Spiritus, in obedientiam & asperisionem sanguinis Iesu Christi: gratia vobis & pax multiplicetur. Ecce secundum Dei Patris praescientiam, Iesu Christi apostolum se nominat; fuitque apostolatus rationem ediferens, ipsum in Spiritus sanctificationem, in obedientiam, in sanguinis Iesu Christi asperisionem peractum esse praedicat. Cum igitur qui in ipsum credunt, sanctificationis Spiritum consequantur; (aspergit enim suo nos sanguine ad emundationem) qua tandem ratione is Deus haberi non debet, qui proprio Spiritu sanctificat, suoque sanguine credentes in ipsum emundat? erat enim Deus in carne.

1. Petr. c. 1. v. 3.

Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem viuam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hereditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcescibilem, conseruatam in caelis. Si Deus nos genuit in spem viuam & stabilem, effecitque hoc ipsum oueraois.] ei deos hmas eghnhsen eis elpida zwsan kai mdrousan, pēwaxhē

Υποτάγητε οὖν τῷ θεῷ, ἀνίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξετε ἀφ' ὑμῶν. ἰδοὺ σαφῶς ἐν τούτοις, ὑποτάξεται θεῷ εἰν ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν. Φησὶ δὲ Χριστὸς ἄρατε τὸ ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. ὅτε πίνω οἱ τὸ ζυγὸν ἀφροντες τ' αὐτῶν, οὐχ ἐπέφηνι παρά τὸν θεὸν ὑποτάξονται, πῶς ἐκ αὐτῶν εἶν θεός;

ANNO CHRISTI 431. * 74004

Εκ τῆς Πέτρου Ἐπιστολῆς πρῶτης.

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητῶν παρεπιδήμιος διασπορᾶς Γόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, καὶ πρὸς τὸν θεὸν πατρὸς ἐν ἀγιασμῶν πνεύματι, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη πληθυνθήτω. ἰδοὺ καὶ πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατρὸς ἀπόστολον εἰαυτὸν ὠνόμασε τῷ Χριστῷ καὶ τῷ ἀποστόλῳ τῷ ζῶντι ἡμῶν ἐξηγουόμενος, ἐν ἀγιασμῶν πνεύματι, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πεπεραχθῆαι φησὶν αὐτῶν. ὅτε πίνω οἱ πινόντες εἰς αὐτὸν, ἀγαζόμεθα πρὸς τὸ πνεῦμα, ῥαντίζει δὲ ἡμᾶς καὶ τῷ αἵματι αὐτῶν πρὸς ἀποκαθάρσιν· πῶς ἐκ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγάζων μὲν ἰδίῳ πνεύματι, καθαρῶν δὲ καὶ τῷ αἵματι τοῦ πινόντος; θεὸς γὰρ ἴσθ' ἐν σαρκί.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ πολὺ αὐτῶν ἔλεος ἀναγενήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον, καὶ ἀμίαντον, καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς. εἰ θεὸς ἡμᾶς ἐγέννησεν εἰς ἐλπίδα ζωῆς καὶ μὴ οὐσαν, πῶς ἐπεραχθῆναι

ANNO CHRISTI 431

δὲ τὸ διὰ τῆς ἰδέας ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς
 σὺς ὁ Χεῖσος, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός;

Πεὶ ἡ σωτηρία ἐξ ἐζητήσασθαι,
 φησὶ, καὶ ἐξηρῶνθησαν παρὰ φηται, ὅτι
 πῶς εἰς ἡμᾶς χάριτος παρὰ φη-
 τῶντες ἐρῶντες εἰς ἡμᾶς ἢ ποῖον
 καμρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα
 Χεῖσος.] ἰδοὺ δὲ πάλιν ἐν πύτοις
 Χεῖσος τὸ ἅγιον εἶρη πνεῦμα, καί-
 τοι * θεοῦ ὄν. θεός οὐκ ἄρα Χεῖσος,
 ὡς ἰδίον ἔχων τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ex t̄is Πέτρου ὁπισθοῦς 6.

ETIENONTO δὲ καὶ ψα-
 δοπαρῶντες, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
 ἔσονται ψαδοδιδάσκαλοι, οἱ ἕως
 ἐξιστάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ
 ἀρῶσιν αὐτῶν δεσποτικῶν
 ἀρετῶν. ἢ ἁρῶσιν αὐτῶν ἀρετῶν,
 οὐ φθαρτοῖς ἀρετῶν ἢ χριστιῶν, ἀλ-
 λα τῶν ἡμῶν αἰματι τῶν Χεῖσος.] ἐσ-
 μὲν οὐκ ἄρα τῶν περιουσίῳ, καί τοι
 θεῶν δουλοῦντες ζῶντες καὶ ἀληθινῶν.
 εἴτα πῶς οὐ θεός ὁ Χεῖσος, ὃν καὶ δε-
 σποτικῶν ἐπερῶσιν αὐτῶν, ζῶντες τε
 οἰδαμεν καὶ ἀληθινόν;

Ex t̄is Ἰωάννου ὁπισθοῦς παρὰ φηται.

KΑΙ οἰδαμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τῆς θεοῦ
 ἦκε, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοι-
 ας, ἵνα γινώσκωμεν τὸ μόνον καὶ ἀληθι-
 νόν θεόν, καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῶν, ἐν
 τῷ ἡμῶν αὐτῶν Ἰησοῦ Χεῖσῳ. οὐ τὸς ὅστις
 ὁ ἀληθινός θεός, καὶ ζῶν αἰώνιος.] Ἰη-
 σοῦς Χεῖσος, οὐ γυμνός, καὶ κατὰ ἐαυ-
 τὸν καὶ ἐξω σαρκός, ὃ ἐκ τῆς θεοῦ πατρὸς
 νοεῖται λόγος· ἀλλ' ὅτι γέγονεν ἀνθρώ-
 πος, τότε καὶ ἀνθρώπος Χεῖσος Ἰησοῦς.
 ὅτι πῶς αὐτὸς ὅστις ἀληθινός θεός,
 καὶ ζῶν αἰώνιος, ἡμεῖς τῶν ἑτέρων φρο-
 νοῦντων ἀνέξεται;

Concil. Tom. 5.

Iesus Christus per suam ex mor-
 tuis resurrectionem; qui fieri
 queat, ut Deus non fit?

De qua (inquit) salute exquisi-
 uerunt & scrutati sunt prophetae,
 qui de futura in nobis gratia prophe-
 tauerunt; scrutantes in quod vel
 quale tempus significaret in eis spiri-
 tus Christi. En hic rursus Spiritus
 sanctus qui Dei est, dicitur
 Christi esse. Deus igitur est, ut
 qui proprium habeat Spiritum
 sanctum.

Ex posteriori epistola Petri.

FVERUNT autem & pseudo-
 prophetae in populo, sicut & in
 vobis erunt magistri mendaces, qui
 introducent sectas perditionis, &
 eum qui emit eos, Dominum negant.
 Haud enim aliquo corruptibili pre-
 cio, auro vel argento redempti su-
 mus, sed precioso Christi sanguine.
 Quare sumus eius qui redemit
 nos, & quidem Deo viuo & vero
 seruientes. Cum Christo igitur
 Domini titulum assignemus, ip-
 sumque viuum & verum Domi-
 num esse non ignoremus, cur
 Deum esse inficias ibimus?

Ex epistola prima Iohannis.

ET scimus, quoniam Filius Dei
 venit, & dedit nobis sensum,
 ut cognoscamus verum Deum, &
 simus in vero Filio eius. Hic est ve-
 rus Deus, & vita aeterna. Dei Pa-
 tris Verbum, prout secundum se
 nude, & extra carnem considera-
 tur, non appellatur Iesus Chri-
 stus: Christi autem Iesu nomen
 tunc demum fortitum est, cum
 homo factum est. Cum ipse igitur
 verus sit Deus, & vita aeter-
 na, quis secus sentientes ferre
 queat?

Ex epistola Iudæ.

Εκ τῆς Ἰουδα Ἐπιστολῆς.

Iuda v. 3.

OMNEM sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel tradita sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim prescripti sunt in hoc iudicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum dominatorem, et Dominum nostrum Iesum Christum negantes. Cum incarnationis doctrinam vniuerse admittamus, quomodo qui semel crediderunt, Dominum nostrum Iesum Christum negare dicuntur? Sane si alium Filium Dei Patris Verbum esse dixerimus, alium rursus eum, qui natus est ex muliere; vnum Dominum diserte inficiamur. Vnus enim Dominus Iesus Christus, carne eius secundum dispensatoriam cum Dei Patris Verbo vnionem, ad deitatis gloriam euecta. Vnus proinde est Christus, & Filius: ita enim erit huius vniuersi Dominus.

σαριός. εἰς οὐδ' ἀεὶ Χριστός κ' υἱός· ἔσται γὰρ οὐ τῶν ὄλων δεσπότης.

Ex euangelio secundum Matthæum.

Εκ τῆς κ' Ματθαίου δια-
γελίου.

Quod Christus sit Deus.

Οὐ θεός ὁ Χριστός.

Matth. c. 1.
v. 20.

HÆC autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Duo simul hoc loco ponit, quæ in diuinam tantum naturam

ΤΑΥΤΑ ἡ αὐτῶ ἐνθυμηθέν-
τος, ἰδὸν ἄγγελος κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφώνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσήφ
υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλα-
βεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκα σου· ὅτι
ἡ ἐν αὐτῇ γνηθήσεται, ἐκ πνεύματος
ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, κ' καλέ-
σῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτός γάρ
σώσῃ τὸ λαόν αὐτῆς ἀπὸ πάντων τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτῶν.] δύο κ' ταῦτο πῆσοι τε

ANNO CHRISTI 411

θεοπροπέη, κὶ ἐκ ἀνθεσπεία προέποντα φύσι. τῆ γὰρ τεχθέντος ἐν τῆς Μαριαμ ἰδίον ἔφη λαὸν ᾧ δὲ αὐτῶ σσεωσμένοις κὶ μιλῶ, ὅτι κὶ ἀμδρλιῶν αὐτῶν αὐτὸς ἀπαλλάξῃ. θεοδ δὲ πᾶ πάντα, Ἐ προέποι αὐ αὐτῶ κὶ μόνῳ τῶ ἀπαλλάτῃν ἀμδρλιῶν διωαδται ᾧ ἡμδρτηκότας. θεοδ οὐὲ ἀρα ὅστιν ὁ ἐκ τῆς ἀγίας ᾠρθενου γεγνημηδύ, οὐ κὶ ἰδίος ἐσμεν λαός. κὶ ἀμδρλιῶν δὲ ἡμας ἀπήλαξεν, ὡς ἔχων κὶ τούτου πτω ᾠχοισίαν.

Τοδ δὲ Ἰησοδ γνηνηθέντος ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. ἐν Βηθλεέμ γε γνηνηται τῆς Ἰουδαίας, ἐκ ρίζης Ἰεσαί. Φησί δὲ περὶ αὐτῶ δι ἑνός ᾠρθενοφνητῶ ὁ θεοδ καὶ πατήρ. καὶ σὺ Βηθλεέμ οἶκος τῶ Εφραθα, μὴ ὀλιγοσός εἶ τῆ εἶ ἐν χιλιάσιν Ἰουδα. ἐκ τοδ γαρ μοι ᾠελῶσεται τῆ εἶ εἰς ἀργοντα ἐν τῶ Ἰσραήλ. καὶ αἱ ἐξοδοι αὐτῶ ἀπὶ δερχῆς ᾠε ἡμερῶν αἰῶνος. πῶς οὐὲ ὁ γεγνημηδύς ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας ἀπὶ δερχῆς αἰῶν τῶς ᾠξόδοις ἔχων λέγεται, τουτέστι τῆς ὑπαρξέως τῶ δερχῆ, καὶ τῶ γνηνηθείς ἐν ἐξατοῖς τῶ αἰῶν καμροῖς; θεοδ οὐὲ ἀρα Χειρός, καὶ προέπει αὐτῶ τῶ τῶ θεοδ λόγου προεσθύτατον θεοδ γὰρ ἡ δὲ ἡμας σαρκικῶ ὑπομείνας γνηνησιν πτω ἐκ γεωαγκός.

Εγὼ μδρὶ γὰ ὑμας ἐν ὕδαλι βαπτίζω, φησὶν, εἰς μετανοιδν. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμεδύ, ἰχυρότερός μου ὅστιν, οὐ ἐκ εἰμὶ ἰκανός πᾶ ὑποδήματα βασιάσαι. αὐτὸς ὑμας βαπτίσοδ ἐν πνθίμαλι ἀγίῳ καὶ πυρὶ. οὐ τὸ πῦρον ἐν τῆ χερί αὐτῶ, κὶ διακαθαρεῖ πτω ἄλωνα αὐτῶ. ἐκ ἀνθεσπείας ἐργον εἶ. Φαμδρ τῶ βαπτίζειν ἐν ἀγίῳ πνθίμαλι. δλλ οὐ δὲ τῶ ἄλωνα τῶ ρουτῶ.

Concil. Tom. 5.

quadrant, non etiam in humana. Asserit namque eius, qui ex Maria ortus est, eos omnes, qui salutem per ipsum consequuntur, populum esse peculiarem; tum ipsis eisdem illum peccata dimisurum. Atqui Dei sunt uniuersa; ipsiusque folius est, peccatorum laqueis irretitos expedire. Is igitur, qui ex sacra Virgine natus est, Deus est, cuius nos peculiaris populus sumus, quique e peccatorum vinculis pro sua potestate nos exemit, ac liberauit.

Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iudae. In Bethlehem Iudae natus est, ex Iesae radice. Vnde Deus & Pater per quemdam facris vatibus ita ait: Et tu Bethlehem domus Ephrata, nequaquam minima es, ut sis in millibus Iuda. Ex te enim egredietur mihi qui regat populum meum in Israel: & egressus eius ab initio a diebus aeternitatis. Quomodo Bethlehemita ille ab initio saeculi egressus, hoc est substantiae principium fortitus dicitur, cum tamen in nouissimis saeculi temporibus natum ipsum esse constet? Deus igitur est Christus, ipsiusque diuini Verbi antiquitas in illum conuenit. Nam Deus erat propter nos ex muliere homo nasci dignatus.

Ego quidem, inquit, baptizabo vos in aqua in penitentiam. Qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne. Cuius ventila-brum in manu sua, & permundabit aream suam. Haudquaquam humanae naturae opus est in Spiritu sancto baptizare: sed neque spiritalem quoque aream, hoc est

homines aetatem in terra agentes, hominis propriam esse concesserimus: nam omnia foliis Dei sunt; ipsique soli congruit illos, qui credunt, in Spiritu sancto posse baptizare. Atqui Christus, qui secundum carnem post Ioannem veniebat, potenter isthæc præstabat, idemque suam quoque aream permundat. Verus itaque Deus est Christus.

Math. c. 8. v. 2. *Et ecce leprosus veniens adorabat eum, dicens: Domine si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius.* Opus diuinum moliri, non est virium humanarum. Conuenit id autem in principem omnium naturam, hoc est diuinam. Atqui Christus eiusmodi opera molitur; non est ergo nudus homo, quemadmodum nos, sed Deus humanam naturam indutus. Quod de leproso mundato hic dicitur, hoc de focu Petri, de ventis item & mari, deque vindis quas increpauit, dictum accipitur. Quare diuini quoque illius discipuli animaduertentes illi & mare & ventos obedire, admirabundi aiebant: *Ecqualis nam*

Math. c. 8. v. 28. *hic est?* Intelligebant enim, eiusmodi opera patrare posse, rem esse, quæ nudi hominis facultatem superaret. Christus itaque & Deus & homo simul erat.

Math. c. 8. v. 31. *Dæmones rogabant eum, dicentes: Si eiicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis: Ite.* Omnibus prouidere, cunctaque conferuare, ad quem obsecro spectat, nisi ad eum solum, qui secundum naturam Deus est? Hinc & Saluator quoque: *Nonne, inquit, duo*

Math. c. 10. v. 29. *passeres affe uenunt, et unus ex illis non periret in faciem patris mei? Sed duo sycouitæ venduntur pro asse, et unus*

τουτέστι τῶν ὀφθῆν τῆς γῆς, ἰδίῳ ἐκείνου καὶ Φαρισαίου ἀνθρώπου. θεοῦ γὰρ πάντα ὄντα, καὶ αὐτῶ καὶ μόνῳ πρέπει τὸ εὐαγγελισθῆναι βαπτισθῆναι διδάσκει τῶν πισθόντων. ἐνηργηκε δὲ τῷτο Χριστὸς ὁ μὲν Ἰωάννῳ ἐργασθῆναι καὶ σαρκίᾳ, ἥτοι τῆς σαρκὸς χροῖον. αὐτὸς δὲ καὶ τὴν αἰσθητὴν ἀλώνα καθάρει. θεὸς οὐκ ἄρα ὄντιν ἀληθῆς.

Καὶ ἰδοὺ λεπρῶς προσελθὼν, προσκυκῶν, λέγων κύριε, εἰ εὐθέλῃς, διδάσασθαι με καθάρεισαι καὶ κτείναις τὴν χεῖρα, ἢ ἴατο αὐτὸν, λέγων θέλω, καθάρεισθαι. καὶ βιάσας ἐκαθάρεισθαι αὐτὸν ἢ λέπρῳ.] τὸ ἐνεργεῖν διδάσκει θεοπροπίως, ἐκ ἰδίῳ ἀνθρώπου, αὐτῆ δὲ μάλλον ἐποιεῖτο αὐτὸ καὶ μόνῃ τῇ παύτων ἐπέκεινα φύσει. ἐνεργεῖ ὁ οὐτῶ Χριστὸς, ἐκ ἄρα ψιλῶς ἀνθρώπου καθ' ἡμᾶς, θεὸς δὲ μάλλον εὐαγγελιστὴς μορφῆ. οὐτῶ νοήσας καὶ ὅτι τῆς Πέτρῳ πενήτηρᾳ, καὶ τοῖς ἀνέμοις ὀπιμῆν ὀρθῶ, θαλάσῃ τε καὶ ὕδατιν. ὄντι καὶ τῶ δασύτοι μαθηταὶ καὶ θαλάσσαν καὶ ἀνέμοις ὑποκαίμενοι ὀρθῶτες, τεθαυμάσασιν λέγοντες ποταπὸς ὄντιν οὗτος; οὐ γὰρ ἰὼ ἀνθρώπου ψιλοῦ τὰ ποιῶντα διδάσκει δρᾶν. θεὸς οὐκ ἄρα καὶ τῶ τῶν καὶ ἀνθρώπου ὁ Χριστὸς.

Οἱ δὲ δαίμονες, φησὶ, ἄρεσθαι αὐτὸν, λέγοντες εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, * δόξασθαι ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλλῳ τῆν γροῖον. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὑπάγετε.] τὸ προσοεῖν τῆν ὄλων, καὶ σὺζεν αὐτὰ, πῖνος αὐτῶ εἶναι, πλὴν ὄλων μόνου τῆ καὶ φύσιν ὄντος θεοῦ; οὐτῶ καὶ ὁ σωτὴρ ἔφασκεν οὐ γὰρ δύο σρουθία ἀσασείου πωλοῦται, καὶ ἐν ὄλων

ANNO CHRISTI 434.

* ὄπασθαι ἡμᾶς

ANNO
CHRISTI
431.

ἀποὶν οὐ πεσῆται ὅτι πλὴν γλῶσσοῦ
τῆ πατρὸς ὑμῶν τῆ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
ὑμῶν δὲ καὶ αἱ χεῖρες τῆς κεφαλῆς
πᾶσαι ἠεθμηθησάκει εἰσίν.] ἰδοὺ ποι-
γαροῦ ποσῶν τῶν ὄντων πᾶ-
νοιαὶ ἐποιεῖτο Χεῖρὸς, ὡς μὴ ὄξιναι
τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι μηδὲ χρί-
σον ἀγέλης ἔχον πλὴν ὄξισίαν. πα-
ρακληθεὶς οὐκ ἐπέστρεψε μάλισ,
ἐκ ἐκείνου πληροῦν πλὴν ἀγῆσιν, ἀλλ
ἵνα ἡμᾶς ἀναπέσει φρονεῖν, ὅτι πᾶ-
νοεῖται τῶν ὄλων ὡς θεός. εἶτα πῶς
οὐ θεός, ὁ θεοπεπῆ πλὴν ὄξισίαν,
καὶ τὸ κτῆ πάντων κράτος ἀνημμέ-
νῳ, καὶ σώζων ὡς ἴδια τὰ δι' αὐτῶν
γεγονότα;

* ἀνημμέ-
νῳ

Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν ὁ
κύριος δεσποτὸς πολίτης, ὅτι ἐργάται
ὀλίγοι. δεηθήτε οὖν τῆ κυρίου τῆ δε-
ερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλη ἐργάτας εἰς
τὸν δερισμὸν αὐτῶν. καὶ προσκαλε-
σάμενος τῶν δωδεκά μαθητῶν αὐ-
τῶν, ἔδωκεν αὐτοῖς ὄξισίαν καὶ πνευ-
μάτων ἀκαθάρτων, ὡς αὐτὰ ἐκ-
βάλλειν, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον
καὶ πᾶσαν μαλακίαν. ἰδοὺ ὅτι τῆ
δερισμοῦ κύριον τῶν ὄλων θεόν.
αὐτῶν γὰρ ἡ ἀλως ἡ νοσή, πούτεστιν ἡ
ἀνθρώπινη αὐτῶν καὶ δερισμός.
ἀλλ' ἰδοὺ, δεηθῆναι πᾶσας τῆς κυ-
ρίου τῆ δερισμοῦ, εἰ αὐτῶν ἀ-
πέδξεν ὄντα ποδοῦν, ἐκβαλὼν τῶν
ἐργάτας, πούτεστι τῶν ἀγίους ἀποστό-
λοις οἷς καὶ ἔδωκεν ὄξισίαν καὶ
πνευμάτων ἀκαθάρτων ὡς θεός. οὐ
γὰρ ὅτι τῶν τῆς ἀνθρώπινης μέ-
τρων τὸ διδόναι ἡσὶ τῆ ἀγίου πνευ-
ματος πλὴν ἐργάσαν. ἔδωκε ἡ Χε-
ρὸς εἶτα πῶς οὐ φύσος τε καὶ ἀληθῶς
ὅτι θεός, εἰ καὶ γέγονε σαρκὸς ὁ λόγος;

lis non cadet super terram sine Patre
vestro, qui in calis est? Vestri autem
et capilli capitis omnes numerati
sunt. En tantam rerum prouiden-
ciam habebat Christus, ut absque
illius permisso ne in porcorum
quidem gregem potestatem ex-
ercere immundis spiritibus inte-
grum esset. At rogatus vix permi-
sit, non ut illorum libidini mo-
rem gereret, sed ut nobis, se om-
nibus tamquam Deum provide-
re persuaderet. Et quomodo tan-
dem ille Deus non est, qui pote-
statem habet, quam in solum
Deum cadere certum est; quique
in omnia imperium exercet, &
conseruat quæ per ipsum condi-
ta sunt, tamquam propria?

Tunc dicit discipulis suis: Messis
quidem multa, operarii autem pau-
ci. Rogate ergo Dominum messis, ut
emittat operarios in messem suam.
Et conuocatis duodecim discipulis
suis, dedit illis potestatem spirituum
immundorum, ut eiecissent eos, et
curarent omnem languorem, et om-
nem infirmitatem. Norat vniuer-
forum Deum messis esse Domi-
num. eius namque vtrumque est,
& ipsa spiritalis area, hoc est hu-
manum genus; & ipsa rursum
messis. Sed aduerte, cum messis
Dominum obsecrandum esse mo-
nuisset, mox seipsū eiusmodi Do-
minum esse euidenti argumento
declarans, emisit operarios, hoc
est sanctos apostolos, quibus ut
Deus potestatem contra immun-
dos spiritus est impertitus. Neque
enim humanæ naturæ facultatis
est, Spiritus sancti vim aut opera-
tionem alicui impertiri. Cum
eam ergo Dei Verbum, tametsi
caro factum, hoc est Christus im-
pertiat, quomodo Deus non est
natura & veritate?

Math. c.9.
v. 37.

Math. c.
10. v. 1.

ANNO CHRISTI 431.

Matt. c. 10. v. 22.

Omnis ergo, qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in caelis est. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego illum coram Patre meo, qui in caelis est. Non pauci sanctorum ad martyrii gloriam euocati, Christumque intrepide confessi, tormentis & morte consummati sunt. Quæro autem, num ob id martyricam coronam adepti sint, quod Christum communem hominem esse constanter affirmarent? an ob id verius, quod sua eum confessione tamquam Deum venerarent? Res est clara: constat enim a martyrii gloria excidisse, Christumque in die iudicii illos vicissim abnegare comperturos esse, qui illum inficiati sunt. Iam quomodo Deus is censendus non est, qui martyrii gloria eos afficit, qui ipsum Deum esse vere confitentur?

Παῖς οὖν, ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπεραθεν τῷ ἀθέσπῳ, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπεραθεν τῷ πατρὶ μου τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅστις δὲ ἀρνήσεται με ἔμπεραθεν τῷ ἀθέσπῳ, ἀρνήσομαι καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἔμπεραθεν τῷ πατρὶ μου τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [πολλοὶ κέκλιωται τῷ ἀγίων πατρὶ τῷ μητρυεῖου διδῶν, καὶ τετελείωνται διὰ παθημάτων καὶ θανάτου, χεῖρον ὁμολογηκότες. ἀρ' οὖν ἐσεφάνωνται, διαβεβαίουμενοι καὶ λέγοντες ἀθέσπον ἔσθ' κοινὸν αὐτῶν, ἢ μάλλον ὡς θεὸν τῆς ὁμολογίας τετιμηκότες; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον. οἱ γὰρ τῶν ἀρνησάμενοι, καὶ τῆς τῷ μητρυεῖου διδῆς ἀπώλιστον, καὶ αὐτὸν βήρῃσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως θενούμενον ἀντιδῶν Χεῖρον. εἴπα πῶς οὐ θεὸς, ὃ τῷ τῷ μητρυεῖου διδῆσεφάνων ἀντιδῶν, ὃ τῷ τῷ βῆν δληδῶς, ὁμολογησῶνται αὐτῶν;

Matt. c. 11. v. 28.

Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. Si Emmanuel verus Deus non est, cum Deo seruiant omnia, cur suum ille iugum nobis imponit? Iugum autem & ipsa quoque lex appellata est. Verum Christus proprium nobis iugum imponit, nosque obnoxios sibi reddit, tametsi Patri submittat omnia. Deus igitur est. Vnde ut omnia illi subiecta sint, par est.

Δῶτε παρὲς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀρατε τὸ ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς. [εἰ μὴ θεὸς βῆν δληδῶς ὁ Εμμανουήλ, τίνα ζῶπον εἰαυτῷ ζυγὸν ἡμῖν ἐπιτίθει; θεὸς γὰρ δδδλα τὰ πάντα. εἴρηται δὲ ζυγὸς καὶ ὁ νόμος. ἀλλὰ ἐπιτίθει ἡμῖν ὁ Χεῖρὸς ἰδίον ζυγὸν, εἰαυτῷ τε ὑποτίθει, καίτοι τὰ πάντα ὑποφέρων τῷ πατρί. θεὸς ἀρα βῆν. ὅθεν αὐτῷ καὶ ὑποκαίωται τὰ πάντα πρέπει.

Matt. c. 12. v. 5.

An non legistis in lege, quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia maior templo hic est. Si sacerdotes qui sabbatum profanant, ob id culpa vacant, quod diuino cultui incumbant; eisi; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τῶν ἱεροδμείζων βῆν ὡδὲ. [εἰ βεβηδῶν τῶν σαββατῶν ἱερεῖς ἀγάποι εἰσιν, ὡς θεὸς παρσάροντες τὰς θεραπείας;

Ἡ εἰ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν τοῖς σαββάσιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τῶν σαββάτων βεβηδῶσι, καὶ ἀγάποι εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τῶν ἱεροδμείζων βῆν ὡδὲ. [εἰ βεβηδῶν τῶν σαββατῶν ἱερεῖς ἀγάποι εἰσιν, ὡς θεὸς παρσάροντες τὰς θεραπείας;

ANNO
CHRISTI
431.

πῶς ἦν ἐν τῷ ἱερωδωμῶν νοεῖται μείζων ἢ Χερσοῦ θεραπεΐα; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι οἱ μὲν ἐν νόμῳ καὶ σκῆμα καὶ ὑποδείγματι ἦν ἐπουρησίων λειτουργήσαντες οἱ δὲ Θεωσιμοὶ μαθηταὶ προσεδρόνοντες καὶ λειτουργοῦντες τῷ Χερσῷ, μείζονα καὶ πλεονάζοντες ἔργον. καὶ εἰ τῆς ἐν νόμῳ λειτουργίας ἐν ἀμείνοσι τὸ λειτουργεῖν τῷ Χερσῷ, πῶς ἐκ αὐτοῦ νοεῖτο θεὸς ἀληθῆς;

Εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, φησὶν, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν ἑνὶ ἐκβάλλουσιν; διὰ τὸ αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ἐν ὀνόματι τοῦ Χερσοῦ θεραπεύονται οὗτοι δαιμονοῦντες. Ὁ μαθητὰς ἐπεφώνουσι γὰρ ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χερσοῦ τοῦ Ναζωραίου. πῶς ἐκ αὐτοῦ νοεῖτο θεὸς ἀληθῆς; οὐ γὰρ αὐτὸς ὤρκησεν ἀνθρώπου δόξα καὶ δυνάμις εἰς τὸ καλεῖσθαι τὸ σατανᾶ.

Ὡσαύτως οὐκ ἀλλοτρίως τὰ ζιζάνια, καὶ περὶ κατὰκαίεται; οὕτως ἔσται ἐν τῇ σιμωτελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ὁποσεί ἐστι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὗτος ἀγγέλοις αὐτῶν, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτῶν πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ οὗτοι ποιῶντες πλεονάζουσιν καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς πῦρ καμίνον καὶ πυρός. [Ὁ δὲ θεὸς γέγραπται διλογεῖτε τὸ κύριον πάντες ὁ ἀγγέλοις αὐτῶν. οὐ γὰρ ἀγγέλου ὄντι, θεὸς δὲ μᾶλλον τὰ πάντα. πῶς οὐκ ἔστι τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ὁποσεί ἐστι οὗτος ἀγγέλοις αὐτῶν; θεὸς οὐκ ἄρα ὄντι, ὡς καὶ ἰδίους ἔχοντες οὗτοι ἀγγέλοις, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν πνευμάτων ὑπερεπούμενος.

Ἡρώτησεν ὁ Χριστὸς ἵνα με λέγουν οἱ ἄνθρωποι ἔσθαι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπον· οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν βαπτισ-

quomodo cultus qui Christo impenditur, ministerio quod sacerdotes in templo obibant, praestantior censetur? atqui apertum est eos, qui sub lege vivebant, in umbra & figura supercaelestium Deo ministrasse. Sed diuini illi discipuli Christi sectatores, ipsique ministrantes, ampliori honore & gloria potiti sunt. Quod si ministerium quod Christo exhibetur, legali cultui multum antecellit, quomodo in sobrii cuiusquam cogitationem cadere potest, Christum non esse verum Deum?

Et si ego in Beelzebub eicio daemones, filii vestri in quo eiciunt? ideo ipsi iudices vestri erunt. Si in Christi nomine a daemone vexatos discipuli curabant; (inuocabant enim nomen Iesu Nazareni) quomodo de vera illius diuinitate ambigere fas est? Neque enim vlla omnino gloria aut potentia humana sat fuerit ad debellandum satanam.

Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur; sic erit in consummatione saeculi. Mittere Filius hominis angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala; & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. De Deo legimus: Benedicite Domino omnes angeli eius. Neque enim angelus angeli est, sed Dei sunt omnia. Cum ergo de Filio hominis dicatur, quod missurus sit angelos suos; angelosque & spiritus illos supremos tamquam proprios ministros possideat; euidenter fit, illum esse Deum.

Interrogabat discipulos suos: Quem me dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt: Alii Iohannem Baptistam; alii autem E-

liam, alii vero Ieremiam, aut unum ex prophetis. Dixit illis Iesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi. Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui est in calis. Si Christus communis vulgarisve tantum homo est, cur Petrus ob suam confessione admirabilis declaratus & laudatus est? Quomodo diuinitus perhibetur edoctus? Aut quanam superna opus erat illi illuminatione, ut illud Christi mysterium caperet? Verum quia Deum esse agnovit, viuentisque Dei Filium esse praedicavit; ideo mirabilis & egregius habitus est. Neque tamen duos confessus est filios, sed unum dumtaxat. Impium itaque est Christum in duos diuidere filios. *Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis.* En iterum caelestes spiritus suos angelos vocat, etiam si hominis filius dicatur.

Mat. c. 16. v. 27.

Mat. c. 17. v. 23.

Et cum venissent Capharnaum, acceperunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magister vester non soluit didrachma? ait: Etiam. & cum intrasset in domum, praenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terra a quibus accipiunt tributum vel censum, a filiis suis, an ab alienis? & ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii. Quomodo liberum, hoc est a legis vinculo tributique pensione immunem, necnon verum Filium se praedicat, si carnis & sanguinis secundum hypostaticam unionem particeps effectus, non est Deus? At dependit nihilominus didrachma tamquam legi obno-

σω' άλλοι ὅ, Ἡλίαν' άλλοι ὅ, Ἱερέ-
μίδου, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐ-
τοῖς: ὑμεῖς ὅ τίνα με λέγετε ὅ; ἀπο-
κριθεὶς δὲ, Φησὶν, ὁ Πέτρος, εἶπε· σὺ εἶ
ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ζῶντος. ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· μακά-
ριος εἶ Σίμων Βαρῖ Ιωνᾶ, ὅτι σαρκὶς
& αἷμα ἐκ ἀπεκάλυψε σοι, ἀλλ' ὁ
πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εἰ ψι-
λὸς ἀνθρώπος ὁ Χριστὸς, διὰ τί πεδύ-
μασαι Πέτρος ὁμολογῶν αὐτόν; πῶς
δὲ ὁδοῦ καὶ θεοδιδάκτος, ἢ ποίας ἐδεήθη
φωταγωγίας αὐτῶν, ἵνα μάθῃ ὅ
ἐπὶ αὐτῷ μυστήριον; ἀλλ' ἐγὼ θεὸν
ὄντα, καὶ υἱὸν Θεοῦ ζῶντος διωμολόγη-
σεν αὐτόν· ταύτη τοι πεδύμασαι.
πλὴν ἕνα υἱόν, καὶ οὐχὶ δύο υἱοὺς Φησι.
διωπεῖς οὐδ' ἄρα τὸ διορίζῃν εἰς δύο.
Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε-
σθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ
ἀγγέλων αὐτοῦ. ἰδοὺ πάλιν ἀγγέλους
αὐτοῦ Φησι τὰ αἶω πνεύματα, καί τοι
λεγομένων υἱὸν ἀνθρώπου.

Ελθόντων * δη οὐδ' εἰς Καπφarnaύμ,
προσηλθόν οἱ τὰ δίδραχμα λαμβά-
νοντες, τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· ὁ διδάσκα-
λος ὑμῶν ἔτελε τὰ δίδραχμα; καὶ λέ-
γει, ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν, προ-
έφρασαν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· τί σοι
δοκεῖ Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆ γῆς ἀπὸ
τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κλιῶσιν;
ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;
εἶπε ὁ αὐτῷ· ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων.
εἶπε ὁ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλθ-
δεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί. πῶς ἐλθιδερον ἑαυ-
τὸν εἶναι Φησι, καὶ ἔξω νόμου, καὶ
ἀσωτελῆ, καὶ υἱὸν ἀληθῶς, εἰ μὴ θεός
ἔστιν, ἐνώσθη κατὰ ὑπόστασιν σαρκὸς &
αἵματος κεκοινωνηκώς; σωπετέλεκε
ὁ δὲ δίδραχμον, ὡς γερονῶς ὑπὸ
νόμον

* ὁ αὐτῷ

ANNO
CHRISTI
431.

νόμον, ὁ ὑπὲρ νόμον ἰός. ἀνθρώπος δὲ ὢν, οὐχ ὑπὲρ νόμον νοεῖται. πῶς γὰρ οὐδὲ ἀνέχου καὶ φύσιν τὸ ἐλθῆναι, εἰ μὴ νοεῖται θεὸς ἐν ἀνθρώπῳ μορφῇ.

Ἀναβαίνοντος ἐν Ἱεροσολύμοις τῶν πάντων ἡμῶν σωτήρος Χριστοῦ, πάντες παρεβάδιον, βίφημοῦτες τε καὶ λέγοντες ὡσανεὶ τῷ ἰωὶ Δαυίδ. θεοπρεπὴς δὲ πάντως ὅτιν ἡ δόξα λογία. ἠγανάκησαν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ δὴ καὶ προσήεισαν, λέγοντες ἄκουεις, ἢ οὐκ ἀκούεις; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ σωματῶς νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρέσω ἄνον; ἀδικαῖον ἐν τούτοις διαμνημονύσασθαι τὸ μακαρίου Δαυὶδ λέγοντος· κύριε, ὁ κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομα σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ὅτι ἐπὶ ἧρθη ἡ μεγαλοπρέπεια σου ὑπὲρ ἁνῶν τῶν οὐρανῶν. ἐκ σωματῶς νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρέσω ἄνον. Ἐμὲ γὰρ πάντες βίφημοῦτες ἔλεγον ὡσανεὶ τῷ ἰωὶ Δαυίδ. κατὰ δὲ λέγεται ἐν τῷ δόξολογίῳ βίφημοῦτον. ὁ δὲ γὰρ μακάριος Δαυὶδ ἐκ ἀνθρώπου πάντων ἀπατίθει κοινῶς, κρεῖττον δὲ μᾶλλον, οὐ καὶ θαυμαστὸν τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ἐπὶ ἧρθη γὰρ ἡ μεγαλοπρέπεια ὑπὲρ ἁνῶν τῶν οὐρανῶν. εἶτα, πῶς οὐ θεὸς ὁ ἰός Δαυὶδ τὸ καὶ σὰρκα Χριστός;

Ὅταν ἔλθῃ ὁ ἰός τῶ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς, καὶ πάντες ἄγγελοι μετ' αὐτῆς, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτῆς. ἅρα ὡς ἀνθρώπος εἰς τῶ καθ' ἡμᾶς κατεδέϊται Χριστός, παρεστηκότων αὐτῶ πάντων
Concil. Tom. 5.

xius, cum tamen ut Filius lege maior esset. Verum si sit homo, non est supra legem. Nemo enim naturalem libertatem illi tribuet, nisi ut Deum humana forma indutum animo eundem concipiat.

Christo omnium nostrum saluatore Hierosolymam ascendente, pueri præcuntes, laudumque præconia depromentes, Hosanna filio David, clamabant. At hæc acclamatio in solum Deum quadrat. Indignati autem pharisæi in medium prorumpunt: Audis, inquit, quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Vtique. nunquam legistis, quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Sed beatum David hoc loco audire operæ precium est; ait autem: Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra. Quoniam eleuata est magnificentia tua super calos. Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Pueri namque magna exultatione acclamantes, aiebant: Hosanna filio David. Is porro cuius elogium decantabant, cuiusmodi laudem & acclamationem neutiquam repudiabat. Atqui beatus David eam acclamationem non communi alicui homini tribuebat, sed omnium Domino: illius enim solius nomen vniuersa terra demiratur, cuiusdemque magnificentia super omnes calos tollitur. Quomodo ergo Christus Dauidis secundum carnem filius non est Deus?

Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes angeli cum eo; tunc sedebit super sedem maiestatis sue. Numquid Christus ut homo quispiam nostri similis pro tribunali sedebit, astantibus

que omnibus vndiquaque ipsi angelis, orbem iudicabit? Qui istuc, obsecro, rationi est consentaneū? An non scriptum est, *Vnus est legislator, & iudex*? Deus igitur est Christus, qui pari cum Deo gloria pollens, thronumque iudicarium obtinens, ac angelos circumquaque astantes habens, in iustitia terrarum orbem iudicabit.

Jacob. c. 4. v. 14.

Matt. c. 26. v. 63.

Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei vivi. Dicit illi Iesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis, amodo videbitis Filium hominis sedentem a dexteris virtutis Dei, & venientem in nubibus cali. Quomodo Filius hominis a dexteris virtutis Dei sedet? Planum est, Dei Verbum ita factum esse hominis filium, ut tamen Deus esse non defierit: mansit enim quod erat. Hac igitur ratione generanti assidet, & in diuinitatis gloria & maiestate conspicuum cernitur, etiam si factum sit caro.

Matt. c. 27. v. 50.

Iesus autem clamans voce magna, emisit spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes, a summo usque deorsum: & terra mota est, & petrae scissae sunt; & monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt. Si Christus communis erat homo, cur illo animam expirante, in ipsis elementis tanta accidit conturbatio? Sol enim retractis radiis, diei tenebras offudit: terra adhuc Dominum suum Iudaeorum contumeliis indignissime affectum conspicata, disrupta est; & ipse tandem infernus sanctorum animas dimisit. Et cuiusnam nutu omnia haec fiebant? nonne Dei? Deus enim erat in

των τῶν ἀγγέλων, οὕτω τε κρινεῖ τὸν κόσμον; εἶτα, ποῖον ἐχά τὸ τοῦ λόγον; λέγειται γὰρ, ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής. θεὸς οὖν ἄρα Χριστός, ὁ ἐν δόξῃ θεοῦ, καὶ θρόνον ἔχων, καὶ παρεστῶτας ἀγγέλους, καὶ κρίνων τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσυνῇ.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Φησὶν, εἶπεν αὐτῷ ὀρκίζω σε κατὰ τὸν θεὸν τῶ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τῶ ζῶντος. λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. πάλιν λέγει ὑμῖν, ἀπαρτήλα ὁ ψαθεῖ τὸ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. πῶς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμεται ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως; ἀλλ' ἐστὶ δῆλον, ὅτι καὶ εἰ γέγονεν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐκ θεοῦ λόγος, οὐ πάυται τὸ εἶναι θεός, ἀλλ' ἐστὶν ὁ ὡς παύτη τῆ καὶ συνεδράει τῷ φύσει, καὶ ἐν τοῖς τῆς θεότητος ἀξιώμασιν ἐμπρέπων ὁρᾶται, καὶ εἰ γέρονε σαρεῖ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κράζας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα. καὶ ἰδοὺ τὸ κατὰπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀνωθεν ἕως κάτω· ἡ γῆ ἐσεισθή, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνέωχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κοιμηθησάντων ἀγίων ἀνέστησαν. εἰ κοινὸς ἀνθρώπος ὡς ὁ Χριστὸς, πῶς θεοῦ ἀνθρώπος ὡς, ἵσσοῦτος ὡς ἐν τοῖς σοιχείοις ὁ θορυβος; ὁ μὲν γὰρ ἡλῖος πλεῖν ἀκῆνα συνεσέλαε, ἔ ἐν ἡμέρῃ σκοπτος εἰργάσατο· ἡ δὲ γῆ ἐαυτῆς δεσπότην ὁρῶσα ὑπὸ τῆ Ἰουδαίων ἐμπερονοῦ μῆρον, ἐσχίσθη ἀφῆκε ἡ ἀφθῆς τὰς τῶ ἀγίων ψυχὰς. τίνος ταῦτα ποιουῦτος; ἄρα ἐχά θεῶ; θεὸς γὰρ ὡς ἐν

ANNO
CHRISTI
431.

σαρκί, ἧ καὶ ἡ κτίσις ὑβριζομένη
καὶ ἔχον ἵνα σωωρῆται.

carne, quo tam contumeliose tra-
ctato, ipsa quoque creatura quo-
dammodo ira & indignatione ef-
ferabatur.

Εκ τῆς κτ' Ἰωάννου β' αλ-
γελίου.

Ex euangelio secundum
Ioannem.

ΑΥΤΟΣ δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς
σάρκος αὐτῶν αὐτοῖς, διὰ τὸ
αὐτὸν γνώσκων πάντα· καὶ ὅτι οὐ
χρειαζομένου ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ
τῆς ἀληθείας· αὐτὸς γὰρ ἐγίνω-
σκε, ὅτι ἐν τῷ ἀληθῆ.] περὶ τοῦ
ἀληθῆ· ὅτι ὁ πλάσας καταμύ-
νας τὰς καρδίας αὐτῶν. καὶ αὐτὸς
δὲ που Φησὶ· μὴ ἀπ' ἐμοῦ κρυβή-
σεται ἡ; εἰ δὲ πάντα Χρῆστος ἴσχυ-
ται, καὶ οἶδε τὰ ἔκ τῆς ἀληθείας, πῶς
ἐκ αὐτοῦ θεός, ὡς καρδίας ἐτάζων
καὶ νεφροῖς;

Ἰμεῖς προσκυνοῦτε ὃ ἐκ οἶδα-
τε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδα-
μεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῆς Ἰουδαίων
ἐστίν.] ἀκούεις, ὅτι πλὴν σωτηρίαν
ἐκ τῆς Ἰουδαίων ἐστὶν Φησὶ; καίτοι σω-
τήρα θεὸν ἐπερὶ ἡμῶν. ὅτι σω-
κε γὰρ ἡμᾶς οὐ πρέσβις, ἐκ ἀλη-
θείας, ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος, καὶ τὰς
γραφάς. ἀνόμασαι γὰρ Χρῆστος Ἰη-
σοῦς, γεγονώς ἐξ Ἰουδαίων καὶ πλὴν
σαρκῆ. Ἰησοῦς γὰρ μὴ ἐρμηνεύεται
σωτηρία. αὐτὸς οὖν ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἐκ
τῆς Ἰουδαίων σωτηρία. ὡς καὶ εἰ
γένονε σαρκὶς ὁ λόγος, καὶ ἐπελάβε-
το σπέρματος Ἀβραάμ, θεός ἐστι καὶ
καὶ σαρκός.

Ἀμὲν ἀμὲν λέγων ὑμῖν, ὃ π-
σθῶν εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ,
καὶ κενὸν ποιήσῃ, καὶ μείζονα τού-
των ποιήσῃ· ὅτι ἐγὼ πατρὸς πατέρα
μου παύομαι. καὶ ὃ, ἡ ἀλήθεια ἐν τῷ ὀνόματί μου, ποῖο ποιήσω.]

Concil. Tom. 5.

Y ij

IESVS autem non credebat semet-
ipsum eis, eo quod ipse nosset om-
nes, & quia opus ei non erat ut quis
testimonium perhiberet de homine.
Ipse enim sciebat, quid esset in homi-
ne. De Deo scriptum extat:
Qui finxit sigillatim corda eorum.
Et ipse alibi ait: Non celabitur a
me omnino quidquam, Si ergo
Christus omnia intelligit, & omnia
quæ sunt in homine exacte
nouit, utpote scrutans eorum
corda & renes; quomodo non est
Deus?

Vos adoratis quod nescitis, nos
adoramus quod scimus: quoniam
salus ex Iudæis est. Audis salutem
ex Iudæis esse asserentem. Atqui
Deum saluatorem nobis adscri-
psimus, eique nomina dedimus.
Saluauit enim nos non legatus,
non angelus, sed Dominus ipse,
secundum Scripturas. At Chri-
stus qui secundum carnem ex Iu-
dæis natus est, Iesu nomenclatu-
ram fortitus est. Iesu autem no-
men interpretatum salutem fo-
nat. Ipse itaque Christus est salus
illa, quæ ex Iudæis profecta est.
Quamobrem licet Verbum caro
factum sit, & semen Abrahæ ap-
prehenderit; Deus nihilominus
cum assumpta carne permanfit.

Amen amen dico vobis, qui cre-
dit in me, opera quæ ego facio, & ipse
faciet, & maiora horum faciet: quia
ego vado ad Patrem. & quodcum-
que petieritis in nomine meo, hoc fa-

Ioan. c. 2.
v. 24.

Psalom. 34.
v. 15.

Jerem. c. 17.
v. 10.

Ioan. c. 4.
v. 22.

Isai. c. 63.
iuxta LXX.

Ioan. c. 14.
v. 12.

ciam. Ad Patrem se abire denuntiat, cum tamen Deus natura Filius sit, ipseque omnia impleat. Abscedit enim secundum humanam naturam. At vero licet ut homo in cælum assumptus sit; ut Deus tamen supplicum vota se auditorum promittit, si in nomine illius supplicauerint. Iam cui queso verius conuenit sanctorum postulatis satisfacere, eorumque votis ac desiderijs respondere, quam soli vero ac natiuo Deo?

Ioan. c. 15. v. 16.

Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, & posui vos ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat; ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. En pari se cum Deo & Patre potestate pollere, pariaque eidem præstare posse nusquam non inculcat. Dixerat enim; Quodcumque petieritis in nomine meo, faciam. nunc autem ait; Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Numquid ergo scorsum aliqua dilargitur Pater absque Filio, aut Filius rursus scorsum sigillatimque impertitur nonnulla absque Patre, ita ut a duobus diis præstentur, quæ sancti effragitant? Absit, absit: vnus enim est Deus Pater, & vnus item Dominus Iesus Christus. Distribuit namque Pater dona per Filium in Spiritu sancto; verumtamen postulatio in precibus fit per Iesum Christum. Porro Domini Iesu nomine accipimus & designamus Verbum hominem factum.

Ioan. c. 16. v. 23.

In illo die me non rogabitis quidquam. Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hæc eandem sententiam cum

* *πορεύεται, Φησί, πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τοὶ υἱοὶ τοῦ θεοῦ ὑπακούουσιν τῷ υἱῷ, καὶ αὐτὸς ὢν ὁ πάντα πληρῶν. πορεύεται γὰρ αὐθροπίνως· ἀνελήφθη γὰρ εἰς τὸ οὐρανόν. ἀλλ' ὡς θεὸς ἐπαγγέλλεται πληροῦν τὰ αἰτήματα τῶν προσευχόμενων, εἰ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ποιούντες τὰς λιτάς. εἴτα ἴνι δὲ πρέποι μάλλον τὸ πληροῦν δίχα ἀγίων, καὶ χαρίζεσθαι τὰ αἰτήματα, πλὴν ὅτι μόνου τῷ καὶ φύσιν καὶ ἀληθῶς ὄντι θεῷ;*

Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξατε· ἀλλ' ἐγὼ ἐξελέξαμην ὑμᾶς, καὶ ἐθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρετε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μείνη· ἵνα ὁ, ὃς ἐὰν αἰτήσῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματι μου, δῶ ὑμῖν.] ἰδοὺ πανταχοῦ δέκνουν ὅτι τὰ ἴσα μετ' ἐξουσίας ἐνεργεῖ τῷ πατρὶ. ἔφασκε γὰρ ὅτι ὁ ἐὰν αἰτήσῃ ἐν τῷ ὀνόματι μου, ποιήσω. νυνὶ δὲ φησὶν ὁ, ὃς ἐὰν αἰτήσῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματι μου, δώσῃ ὑμῖν. ἄρα οὐκ ἴδια μὲν δίδωσιν ὁ πατὴρ δίχα τῷ υἱῷ, ἴδια δὲ καὶ ἀνά μέρος ὁ υἱὸς δίχα τῷ πατρὶ; ἐκ οὗ παρά δύο θεῶν τοῖς ἀγίοις τὰ ἐν δίχα αἰτήματα; ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐστὶ τὰ ταῦτα, μὴ γήνοιντο· εἰς γὰρ θεὸς ὁ πατὴρ, καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς Χριστός. διανέμει γὰρ ὁ πατὴρ δι' υἱοῦ τὰ ἀγαθὰ ἐν πνεύματι. πλὴν ἢ αἰτίαις ἢ ἐν προσευχαῖς ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ κύριος Ἰησοῦς ὁ ἐν ἀποστολῆσιν νοεῖται καὶ ὀνομάζεται λόγος.

Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ ἐκ ἐροῦσθε οὐδέν. ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν· ἀν' ὃς αἰτήσῃ τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματι μου, δώσῃ ὑμῖν. αἰτήτε, καὶ λήψετε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἢ πεπληρωμένη.] ἐν ἴσῃ καὶ τῷ τοῖς

ANNO CHRISTI 430. * τοῦ πατρὸς ἐστὶ θεὸς τ. 7.

* τοῦ πατρὸς ἐστὶ θεὸς τ. 7.

nequaquam valeat; ecquo, inquis, modo secundum naturam vnum ille factus est nobiscum, qui omnem omnino creaturam excellit? Verbum factum est homo, vt quemadmodum, quod quidem ad deitatis naturam spectat, vnum & idem est cum Patre, ita secundum naturam humanam habitudinem fit vnum quoque nobiscum. Hac enim ratione nos quoque in vnitatem consummati sumus.

Ioan. c. 10. v. 19.

Cum ergo sero esset die illo, vna sabbatorum, & fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum; venit Iesus, & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Non immerito dubitauerit hic quispiam, ac dixerit: Si Verbum post resurrectionem perinde ac ante venerandam crucem in corpore erat, quomodo conclusis foribus in medio discipulorum ex insperato apparuit? Ad hoc respondemus, diuina virtute factum id esse. Par est autem, vt Pauli dictum hoc loco in mentem reuocemus; ait is vero: *Itaque nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem: & si cognouimus secundum carnem Christum, sed nunc non nouimus.* Sane post resurrectionem ex mortuis, dispensationis mysterio, propter quod carnem salubriter assumpserat, iam perfecto, diuina virtute & potestate utebatur; vt qui iam veluti opportuno tempore per ea potius, quam per exinanitionis conditiones, agnosci voluerit.

Ioan. c. 20. v. 22.

Et cum hoc dixisset, insufflauit, & dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Quidquid hic factum memoratur, hoc to-

λέγω τῆ κατ' οὐσίαν. πῶς οὖν ἐν ἡμῖν γέγονε Φισικῶς ὁ ὑπὲρ πλὴν κήσιν; γέγονε γὰρ ἀνθρώπος, ἵνα ὡσαύτως ὅστιν ἐν τῆ τῆς θεότητος φύσει πατὴρ, οὕτω καὶ πατρὶς ἡμῶν ἐν γήνηται χάρις τῆ κατ' ἀνθρώποτητα τετελειώμεθα γὰρ οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰς ἓν.

Οὕτως οὖν ὁ ψίχας τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τῆ μιᾶ τῆς σαββάτων, καὶ τῆς θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν μαθηταὶ σωτηριζόμενοι διὰ τῆς φόδου τῆς Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς: εἰρήνη ὑμῖν.] ἐπαπορήσαι τις αὐτῆς τὸ εἶδος, λέγων· εἰ ἐν σώματι καὶ μὴ πλὴν ἀνάστασιν ἢ ὁ λόγος, κατὰ καὶ πατρὸς τῆς ἡμέρας σαυροῦ, πῶς κεκλεισμένων τῆς θυρῶν ἀδοκῆτως εἰς μέσον ἄφῃ τῆς μαθητῶν; πατρὸς τῆς φάμεν, ὅτι διωόμεναι τῆς θεότητος μεμνησθαι δεῖ Παύλου λέγοντος· ὅτι ὡς ἡμεῖς γὰρ τῆς νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατ' σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατ' σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκοντες. κατ' γὰρ οἱ πλὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν, ὡς τετελειωμένης ἡδὴ τῆς οικονομίας, ἐφ' ἣ καὶ ἡ τῆς σαρκὸς ἀνάληψις ἐπαρχῆθαι χρειαζώδες, ὁμοίως καὶ διωόμεναι κέχρηται τῆς θεοπροπέϊ, διὰ τούτων μάλλον, ἢ διὰ τῆς τῆς κενώσεως μέτρων ὁμοίως γινώσκοντες θέλων, ὡς ἐν καιρῷ καθήκοντι.

Καὶ τῶτο εἰπόν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. αὐτῶν ἀφῆτε τὰς ἀμύρπιας, ἀφῆνται αὐτοῖς· αὐτῶν κρατήτε, κρατήτωται.] ὅλον ὅτι θεοπροπέϊς τὸ

ANNO
CHRISTI
431.

γενηθη μὲν ὁ θεὸς πᾶσι ἀξιό-
λογος. ὡς ἔστιν μὲν ἰσχυρὸς ἐν
παντί, ὡς ἐμφυσησάτωις ἀποστόλοις,
καὶ δοῦναι τὸ πνεῦμα. εἶτα μέγα,
καὶ ὑπὲρ πάντων κτίσιν, τὸ ἐξαυτῶν
ἐξουσιάζειν ὡς κρατεῖν, ὡς
αὐτοὶ ἐλοιοῦτο, τὰς ἀμφοτέρων· ἀφίεναι
δὲ καὶ οἷς αὐτῶν βούλοιοτο πύρον. διὰ
τὸ καὶ διὰ σαρκικοῦ φύσηματος
τὸ πνεῦμα δίδωσιν; ὅτι μὴ ἄλλο-
τεία τῶν λόγων γέγονεν αὐτῶν ἢ σαρκῶς,
ἀλλὰ ἰδικῶς αὐτῶν. καὶ ἀποδοῦναι
μὲν τὸ διὰ σαρκὸς ἐμφύσημα· θεϊ-
κῆς δὲ δυνάμεως ἔργον, τὸ μετό-
χους ἀποφύγειν τῆς πνευματικῆς
ἡξιομενῶν.

sua efficere, diuinæ virtutis opus

tum diuinum, magnaue confi-
deratione dignū est. Primo nam-
que non erat humanæ naturæ o-
pus, per exsufflationem apostolis
Spiritus sanctum infundere. De-
inde maius quiddam, sublimiuf-
que est, quam quod in creaturam
cadat, tantam illis potestatem
impertiri, vt quorum vellent pec-
cata retinere, & quorum rursus
visum esset relaxare, possent. At
cur corporeo flatu impertit Spi-
ritum sanctum? ideo nimirum, vt
carnem a Verbo non alienam, sed
propriam illius extitisse intelliga-
mus. Adde externam illam per
carnis ministerium exsufflatio-
nem humanam fuisse; sed Spiritus
sancti participes dignatione
extitisse.

Ex τῆς κτ' Λουκαῖν δια-
γελίου.

Ex euangelio secundum
Lucam.

ΑΓΓΕΛΟΣ θεοῦ τῷ Ζαχα-
ρίᾳ φησὶ ὡς ἐστὶν χαρὰ σοὶ, καὶ ἀγαλλία-
σις, καὶ πολλοὶ ἴσθη τῆς γυνήσεως αὐ-
τῆς χαρησόνται. ἔσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον
κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σικερα οὐ μὴ πίνῃ,
καὶ πνεύματος ἁγίου πληθήσεται ἐπὶ
ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῆς, καὶ πολλοὶ
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἴσθησεν ἴσθη κύ-
ριον. ὁ μακάριος Ἰωάννης, ἐρομένων αὐτῷ τῶν Ἰουδαίων,
σὺ τίς εἶ; φησὶν· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐπιμαίσατε πᾶσι ὁδοὺς
τῆς κυρίου, ὡς εἶπεν ὁ θεὸς τῶν
πατέρων αὐτῶν. ὡς φησὶν ὁ θεὸς ὁ
Ζαχαρίας ἴσθη τῷ ἰδίῳ παιδί, φησὶ
καὶ σὺ παιδίον, ὡς φησὶν ὁ θεὸς ὁ
κύριος, ἐπιμαίσατε ὁδοὺς αὐτῶν.
δοῦναι γνώσιν σωτηρίας τῶν λαῶν αὐτῶν,

ANGELVS Dei Zachariæ de
sancto Baptista hæc expo-
nit: *Et erit gaudium tibi & exul-*
tatio: & multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus co-
ram Domino, & vinum & siceram
non bibet, & Spiritu sancto reple-
bitur adhuc ex utero matris sue:
& multos filiorum Israel conuertet
ad Dominum Deum ipsorum. Rur-
sum cum Iudæi ex ipso eodem
Ioanne sciscitarentur: *Tu quis es?*
Respondit ille: *Ego vox clamantis*
in deserto, parate viam Domini, re-
ctas facite semitas eius. Tandem
ipsemet Zacharias de proprio fi-
lio vaticinans, ita fatur: *Et tu*
puer, Propheta altissimi vocaberis:
præibis enim ante faciem Domini
parare vias eius: ad dandam scien-
tiam salutis plebi eius, in remissio-
nem peccatorum eorum. Ille nam-
que, ἐν ἀφῆσεν ἀμφοτέρων αὐτῶν. ὡς

Luc. c. 1.
v. 14.

Iuan. c. 1.
v. 19.

Luc. c. 1.
v. 76.

que Christum anteibat, eiusdemque factus præcursor, ut viam illi præpararent, annuntiabat: & propheticum oraculum de illo edens, ad eum, ut qui iustificare potest peccatis obnoxios uti Deus, conuertebat. Et adhuc dubitamus, fueritne Deus Christus?

Luc. c. 1. v. 32.

Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur: & dabit ei Dominus Deus sedem David patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Numquid hominis nostri similis imperio perpetuo citra ullam interruptionem prememur? an imperatori potius Deo in Christo & per Christum subditi erimus, non assumptum ad hoc tamquam extraneum quempiam mediatorem, sed verū Filium, per quem & in quo Deus Pater in omnia regnum obtinet? Quod si ita res habet, Deus ergo est Christus.

Luc. c. 1. v. 34.

Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Et respondens angelus dixit illi: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Numquid is, qui arcana inexplicabilique Spiritus sancti operatione ex sacra Virgine formatus & natus est, sola appellatione filius erat? an verus potius naturalisque Dei Filius, & Deus creditus est? Sed hoc procul dubio verum est. Verbum proinde secundum hypostasin caro factum, hoc est, carnem per Spiritum sanctum ex sacra Virgine sumpsisse, eamque propriam sibi fecisse, intelligatur. Hac namque ratione quod verus Deus sit, deprehendetur.

Luc. c. 1. v. 41.

Et factum est, ut audivit saluta-

βάδιζε γὰρ τῷ Χριστῷ, καὶ αὐτὸς γέγονε πρεδρομος, καὶ ἀπὸ τῶν ὁδοῦ παρετομὰς ἐλάττει δικήρυττε, καὶ ἐπὶ αὐτῷ παρεφῆτελε λόγον, ὁπισσέφωσ ὡς ἐπὶ θεῷ δικαιοῦν ἰχθόν. ἡ δὲ εὐδὲν ἐν ἀμδρῆιαις. εἶπα, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός;

Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσεται αὐτῷ κύριον ὁ θεὸς τὸ θρόνον Δαυὶδ τῷ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ βασιλεύσεται ἐπὶ τὸ οἶκον Ἰακώβ εἰς εὐδὲν αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐκ ἔσται τέλος. ἄρ' οὐ ὡς ἐφ' ἐνὶ τῷ καθ' ἡμᾶς κεισόμεθα, βασιλεύομενοι διλωειῶσ καὶ ἀκαταλήκτως; ἢ ὑπὸ θεῷ μᾶλλον ἐσόμεθα βασιλεύοντες ἡμεῖς ἐν Χριστῷ; καὶ οὐχ ὡς ἐξωθεν μεσίτου ἑνὸς εἰς τὸ το παραληφθέντος, ἀλλ' ὡς δὲ υἱὸς καὶ ἐν ἡμῶν κατὰ κρατοῦντος τῶν ὅλων ἔ θεός καὶ πατὴρ. εἰ δὲ τὸ το ἀληθές, θεὸς ἄρα ὁ Χριστός.

Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον πῶς ἔσται μοι τὸ το, ἐπεὶ ἀνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνῦμα ἅγιον ἐπελάσεται ἐπὶ σέ, καὶ δυνάμεις ὑψίστου ὁπισσιάσεται σοι· διὸ καὶ τὸ γινώσκωμεν ἅγιον, κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ἄρα οὐ κακλήνεται μόνον υἱός, ὁ ἐκ τῆς ἀγίας πρῶθενος διὰ τῆς πνῦματος ἀπορήτης γεγεννημένος; ἢ γρῶσ ἐκλεισμένος; ἢ φύσεται καὶ ἀληθῶς υἱὸς ἐπὶ πελάται, καὶ θεός; ἀλλ' ἐστὶ τὸ το ἀληθές. νοείδω δὲ οὐ σαρεξ καὶ ὑπὸ σαισιν γερονῶσ ὁ λόγος, πουτέσιν ἰδίαν ποιησάμενος σαρεκα πλὴν διὰ πνῦματος ἐκ τῆς ἀγίας πρῶθενος. οὕτω γὰρ ἔσται καὶ θεὸς ἀληθῶς.

Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσε ἡ ἀσπασίμων

ANNO
 CHRISTI
 431.

σμόν τῆς Μαρίας ἢ Ελισάβετ, ἐσπίρ-
 πισε τὸ βρέφους ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς·
 καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἢ Ελι-
 σάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγά-
 λῃ, καὶ εἶπεν· ὠλοζμηδύη σὺ ἐν γυ-
 ναίξιν, καὶ ὠλοζμηδύος ὁ καρπὸς τῆς
 κοιτίας σου. καὶ πόθεν μοι τῆτο, ἵνα
 ἔλθῃ ἡ μήτηρ τῆς κωλοῦ μου πρὸς
 μέ;] ἐνεργήσαντος θεοῦ πνευματικῆς
 χερσίν, ἕσται ἡ πνευματικὴ καὶ ἔτε-
 ρον δὲ ἕσται οὐδαμῶς. ὅτε τῶν οὐρανῶν ὁ
 ἀσπασμὸς τῆς ἁγίας ἁρτένης Μαρίας
 κωφορούσης ἐπὶ Ἰησοῦ, κενήθη-
 κεν ἐν μήτρᾳ Ἰωάννου εἰς πνευ-
 ματικὴν, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χριστός, ἔν τῇ
 τῆς ἁρτένης νηδύϊ κινήσας θεο-
 πρεπῶς εἰς πνευματικῆς δυνάμιν
 Βαπτιστῶν;

Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου
 δεσποτῶν καὶ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ.
 ὅτι εἶδον ὀφθαλμοί μου τὸ σω-
 τήριόν σου ὁ ἠτοίμασας καὶ πρὸς
 σωτηρίαν πάντων τῶν λαῶν. Φῶς εἰς ἀ-
 ποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξα λαοῦ
 σου Ἰσραήλ.] ὁ Συμεὼν Ἰησοῦ
 εἰς ἀγκαλίας λαβὼν, τὰ παιδάδε πρὸς
 αὐτῶν φησὶ. πῶς οὖν ὅστις σωτήριος;
 πῶς δὲ φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθ-
 νῶν, εἰ μὴ θεὸς ὅστις ἀληθῶς, εἰς, καὶ
 μόνος υἱός, ὁ φύσις μὲν ἐκ πατρὸς
 ὡς λόγος, ἐκ παρτένης δὲ ὁ αὐτὸς
 καὶ σὰρκα; ποία γὰρ γέγονεν ἀποκάλυ-
 ψις τοῖς ἐθνεσιν; ἢ ἐπὶ αὐτῶν ἐγνω-
 σαν ὅτι θεὸς ὅστις, καὶ αὐτῶν λατρεύ-
 σαντες ἐφυγον τὰ εἰκλήματα τῆς θεῶν
 λατρείης ἐπέσθησαν τῶν ἑνῶν, καὶ
 φύσις, καὶ ἀληθῶς;

Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ διαλο-
 γισμοῖς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε
 πρὸς αὐτοὺς· Ἦ διαλογίζεσθε ἐν
 Concil. Tom. 5.

tionem Maria Elisabeth, exultavit
 infans in utero eius: et repleta est
 Spiritu sancto Elisabeth, et excla-
 mauit voce magna, et dixit: Bene-
 dicta tu inter mulieres, et benedi-
 ctus fructus ventris tui. Et unde
 hoc mihi, ut veniat mater Domini
 mei ad me? Interna Dei energia
 & vi, prophetia donum obtinge-
 re alicui potest; secus nequaquam.
 Cum igitur salutatio sacrae Virgi-
 nis Mariae Iesum per id temporis
 in utero adhuc gestantis, Ioan-
 nem maternis visceribus adhuc
 inclusum ad prophetiam promo-
 uerit, quomodo Christus non est
 Deus, qui intra virginea claustra
 etiamnum latitans, diuina vi ad
 prophetiae gratiam Baptistam e-
 uexit?

Nunc dimittis seruum tuum Do- Luc. c. 1.
 mine, secundum verbum tuum, in v. 29.
 pace: Quia viderunt oculi mei salu-
 tare tuum: Quod paraisti ante fa-
 ciem omnium populorum: Lumen
 ad reuelationem gentium, et glo-
 riam plebis tuae Israel. Simeon Ie-
 sum inter vlnas complexus, eiu-
 modi de ipso elogia depromebat.
 At quomodo salutare est? aut
 quomodo lumen ad reuelatione
 gentium est, si vnus & solus verus
 Filius & Deus non est? Qui
 quidem natura natus est ex Patre, vt
 Verbum; secundum carnem au-
 tem ortus est ex Virgine. Quæ
 rursum reuelatio facta est genti-
 bus, si de ipso non cognouerunt
 quia Deus est; quodque diuinum
 cultum illi impendentes, in ea cri-
 mina non incidant, in quæ illi in-
 cidere solent, qui alteri deo
 quam vni illi, qui natura & veri-
 tate Deus est, seruiunt?

Vt cognouit autem Iesus cogita- Luc. c. 5.
 tiones eorum, respondens dixit ad il- v. 22.
 los: Quid cogitatis in cordibus ve-
 Z

stris? Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere: Surge & ambula? Vt autem sciatis, quia Filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata (ait paralytico) Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Si solus vniuersorum Dominus a delictis nos expiat, nec in vllum alium istuc conuenit, & Christus non absque diuina auctoritate hoc ipsum praestat; qui fieri potest, vt Deus non existat: Nam etfi Verbum, quod secundum carnem ex muliere natum est, Filii hominis appellatione designetur, nihilominus tamen Deus est.

Luc. c. 7. v. 21.

In ipsa hora autem multos curauit a languoribus & plagis & spiritibus malis, & caecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis: Euntes renuntiate Iohanni quae audistis & vidistis: quia ceci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur: & beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. Facitis diuinorum planeque admirabilium operum patratorem Christus esse demonstrans, quae per Prophetae vocem quondam de se praedicta fuerant, in memoriam reducit. Dixerat enim Isaias: Confortamini manus remissa, & genua soluta. Mox vero quasi digito protensave manu Emmanuelem ostendens, ita ait: Ecce Deus noster, ecce Dominus cum fortitudine venit, & brachium cum dominatione. Dicit idem & alio quoque loco: Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum audient. tunc saliet sicut ceruus claudus, & expedita

Isai. c. 35. v. 3.

Isai. c. 40. v. 10.

Isai. c. 35. v. 5.

καὶ ὡτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἀλείψαι χυλὸς ὡς ἔλαφον, καὶ τρεθνή

ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ἢ ὅστιν ἀνοπό- τερον εἰπεῖν, ἀφείωνται σοὶ αἱ ἀμάρ- ται σου ἢ εἰπεῖν ἔρχαι καὶ περιπατή; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιωσάμενος ἑαυτὸν τῆς γῆς ἀφείωνται ἀμάρτίας, εἶπε τῷ παραλυτικῷ σοὶ λέγω, ἔρχαι, καὶ ἄρας τὸ κλινάριόν σου, πορεύου εἰς τὸ οἶκόν σου. εἰ μόνον ἡμᾶς ἀπαλλάτῃς ὅτι ὅλων θεός πλημμελημάτων, ἐπέσθης πρὸς τὸν τοῦτου μηδενί χαρίζεται ἢ καὶ τὸ το Χριστὸς μετ' ὁμοιωσάμενος θεοπροπίς, πῶς ἐκ αὐτοῦ εἶναι θεός; κέκληται γὰρ υἱὸς ἀνθρώπου, γνηθίς ἐκ γυναικὸς καὶ σαρκὸς, καὶ σοὶ θεός ὡν ὁ λόγος.

Εν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐδεξάμην πολλοὺς ἀπὸ νόσων, καὶ μαστῶν, καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ τυφλοὺς πολλοὺς ἐχαρίσατο τὸ βλέπεν, καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς πορεύθεντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε ὅτι τυφλοὶ διαβλέποισι, χυλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ διαγγελλίζονται καὶ μακαριὸς ὅστις, ὃς δὴ μὴ σκιδναλιθεὶ ἐν ἐμοί. ἔργους αὐτοῖς ἀπεδείξας ἑαυτὸν ὁ Χριστὸς τῶν θεοπροπίων μεγαλοεργημάτων ἀποτελεσάμενος, εἰς ἀνάμνησιν ἀναφέρει τῆν εἰρημνῶν διὰ Φωνῆς προφητῆν περὶ αὐτοῦ. ἔφη τίνω ὁ μακαριὸς Ἠσαίας ἰχθῶσατε χεῖρες ἀνθρώπων, καὶ γόνατα παραλελυμένων. εἶτα μονογενὴς ἔχθησε περιείνων κατὰ δεικνῶσις Ἐμμανουήλ, οὕτω λέγων ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν, ἰδοὺ κύριος μετ' ἰχθῶν ἔρχεται, καὶ ὁ βασιλεὺς μετ' κρυφίας. ἔφη ἢ καὶ ἐτέροις, ὅτι τότε ἀνοικήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὡτα κωφῶν ἀκούσονται. τότε ἀλείψαι χυλὸς ὡς ἔλαφον, καὶ τρεθνή

ANNO
 CHRISTI
 431.

ἔσαι βλάστα μοι γλώσσων. καὶ παρὸς
 τοῦτοις ἐπὶ αἰασησονται οἱ νεκροί, καὶ
 ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἢ
 ἢ δρόσος ἢ ὡρὰ σοῦ, ἵαμα αὐτοῖς
 ὅστιν. Ἐφη δὲ πάλιν καὶ ἐκ παροσώπου
 Χειροῦ πνύμα κυρίου ἐπὶ ἐμέ, οὐ
 ἔνεκεν ἐχρηστέ με, διαγέλισσα δὲ πτω-
 χοῖς ἀπέσαλλέ με, κηρύξαι ἀρχιμα-
 λώτοις ἀφ᾽ ἑσιν, καὶ τυφλοῖς ἀναβλε-
 ψεν. ὅτε πίνω τῆς ἐφ' ἐαυτῷ πίσεως
 τὰς τῆς παροφῆται φωνὰς ποιεῖται
 σημειῶν, ἢ γινώσκοντες δειξίν, θεὸν ἢ αὐ-
 τὸν ὁ παροφῆται κηρύττοισι, ἕως ὃ
 πούτοις τὰ ἐν δυνάμει φωνῶν πολυῶν;

Εχθμάζοντο, φησὶ, καὶ τὴν λί-
 μνῳ οἱ μαθηταί· εἶτα παροσελθόν-
 τες, διήγαγον αὐτὸν, λέγοντες· Ὁπι-
 σάτα, ὁπολλύ μῆλα. ὃ δὲ διεγερθεὶς,
 ἐπέμυσσε τῷ αἰέμῳ, ἔ τῷ κλύδωνι
 τῆς ὕδατος· καὶ ἐπαύσατο, καὶ ἐγνέτο
 γαλήνη.] ἔρηται παρὰ Χειροῦ δια-
 φωνῆς Ἐμακαρίου Δαυίδ· σὺ δε-
 σπόζεις τῆ κράτος τῆς θαλάσσης, ἔ τ'
 σάλον τῆς κυμάτων αὐτῆς σὺ κατα-
 παύσεις. σὺ εἶσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σὴ
 ὅστιν ἢ γῆ, πῶν οἰκουμένη καὶ τὸ πλῆ-
 ρωμα αὐτῆς σὺ ἐδεμελίωσας. ὅτε
 πίνω τῷ καταπαύοντι πῶν θα-
 λάσσαν πρέπει αὐτὸν καὶ τὸ δεσπόζειν τῆς
 ὅλων, ἔχον δὲ ἰδίους τῆς οὐρανοῖς, καὶ
 δεμελιῶν δυνάσας πῶν οἰκουμένη
 καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς· πῶς ἐκ αὐ-
 τῶν νοοῖτο θεὸς ἀληθῶς ὁ Χει-
 ρός, ὁ θαλάσση καὶ πνύμασιν ὀπι-
 μῶν, καὶ τῶν μετ' ὄξιοσας;

Εδῆτο ἢ αὐτῷ ὁ ἀνήρ, ἀφ' οὗ ὄξε-
 ληλύθη τὰ δαμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ.
 ἀπέστλε ἢ αὐτὸν, λέγων· ὑπόσρεφε
 εἰς τὸ οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι πεποίηκεν ὁ θεός, καὶ ἀπῆλθε καθ' ὅλλω τὴ πό-
 λιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ θεός. ἐν τῇ τῆς Γεργεσηνῶν χωρῶν τε δευτέ-
 ρου Concil. Tom. 5.

erit lingua balbutientium. Addit
 praeterea: *Surgent mortui, et re-* *Isai. c. 26.*
surgent qui in monumentis sunt: *v. 19.*
nam ros qui a te, ipsis sanitas est.
 Rursum idem in persona Chri-
 sti ita ait: *Spiritus Domini super* *Isai. c. 61.*
me, cuius causa unxit me, euangeli- *v. 1.*
zare pauperibus misit me, predicare
captiuis remissionem, et caecis visus
apertionem. Cum ergo prophe-
 tarum oracula fidei quae ipsi de-
 betur, argumentum probatio-
 nemque adducat, ipsique pro-
 pheta Deum illum esse praedi-
 cent, quis his contraria asserere
 audeat?

Cum discipuli tempestate in *Luc. c. 8.*
 stagno iactarentur, *v. 24.* *accedentes sus-*
citarunt eum, dicentes: Praeceptor
perimus. At ille surgens increpauit
ventum et tempestatem aqua: et ces-
savit, et facta est tranquillitas. Da-
 uidica voce eiusmodi oraculum
 de Christo editum erat: *Tu do-* *Psal. 88.*
minaris potestati maris, et motum *v. 10.*
fluctuum eius tu mitigas. Tui sunt
cali, et tua est terra, orbem terra-
rum et plenitudinem eius tu fun-
dasti. Cum in illum igitur, qui
 maria sedat, omnium rerum Do-
 minum esse, proprios caelos pos-
 fidere, orbem terrarum, eiusdem-
 que plenitudinem posse fundare,
 proprie conueniat; quis Chri-
 stum, qui cum auctoritate mari &
 ventis imperat, verum Deum esse
 ambigere queat?

Rogabat illum vir, a quo damo- *Luc. c. 8.*
nia exierant, ut cum eo esset. Dimi- *v. 39.*
sit autem eum Iesus, dicens: Redi in
domum tuam, et narra quanta tibi
fecerit Deus. Et abiit per uniuersam
ciuitatem predicans quanta il-
li fecisset Iesus. In Gergesenorum

regione curavit Iesus immanissime a dæmonio vexatum, qui etiam vt vitam sibi cum eo agere deincepsliceret, obnixè efflagitabat. At vero quamuis eum sanasset, spiritusque eiecisset; iubet tamen vt domû suam repetat, quantaque sibi fecisset Deus, enarret. Operabatur itaque Christus tamquam verus Deus. Neutiquam enim dicere fas est, prophetarum aut sanctorum apostolorum more, diuinæ gratiæ instrumentum extitisse. Ipse namque propria, hoc est diuina virtute fatanam conterebat: quin & in illius quoque nomine dæmonia sanctis apostolis subiiciebantur. atque hoc ipsum ne illi ipsi quidem dif-

πῶκεν ὁ Χερισὸς ἀγρίως δαμονωνῶντα, ὃς κὴ σωεῖναι αὐτὸν ἐξέκαλει. ἀλλὰ καὶ τοῖς θεραπείαις αὐτὸν, καὶ ἐκβεβηκῶς τὰ πνύματα, ἐκέλευεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ οἶκον αὐτῆς, κὴ κηρύττειν ὅσα πεποίηκεν αὐτῷ ὁ θεός. ἐνήργηκεν οὖν αὐτὸς, ὡς θεός ὑπαρχῶν ἀληθινός. οὐ γὰρ που φαμὲν, ὡς ὑπουργὸς γέρονε θείας χάριτος καὶ ἕνα τῆς προφητῆς, ἢ ζωῆς τῆς ἀγίων ἁποστόλων. ἀλλ' ἡμεῖς αὐτὸς δυνάμει τῆς ἰδίας καὶ θεοπροπέως σωτῆρων τῶν σατανῶν. ἐν ὀνόματι οὖν αὐτῆς, κὴ τοῖς ἀγίοις μαθηταῖς ὑπετάττοντο τὰ δαμόνια: καὶ τῆτο διαμολόγησαν αὐτοί.

Luc. c. 8. v. 52.

De principis synagogæ filia aiebat Christus: *Nolite flere. Non est mortua puella, sed dormit.* Numquid igitur mentitus est? absit: verum enim dixit. Modum autem huius exponit Paulus his verbis: *Non est Deus mortuorum, sed viuorum.* Siquidem quicumque victuri sunt, illi Deo viuunt: mortui proinde hominibus mortui sunt; verum naturæ illi viuificæ, hoc est, diuinæ, minime. Verax itaque est, dum vt Deus de puella, *Non est mortua, sed dormit,* enuntiat.

Ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῆς δευραγωγῆου φησὶν ὁ Χερισὸς μὴ κλαίετε. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κορσάσιον, ἀλλὰ καθύδα. ἄρ' οὖν * ἐψύθη; μὴ * ἠψύθη. ἀληθῆσαι δὲ καὶ καὶ ἕνα ἑσπῶ, ὁ Παῦλος διεμιλουμένη λέγων ἐκ ἐστὶ θεός νεκρῶν, ἀλλὰ ζῶντων. ζῶσι γὰρ τῶ θεῷ ζῆσθαι μέλλοντες. ἐκοῦν πεθνηκότες, καὶ μὲν ἀνθρώποις, εἰσὶ νεκροί: καὶ δὲ πλεὺ ζωοπιὸν φύσιν, τουτέστι πλεὺ θεῶν, ἐκ ἁποτεθνήκασιν. ἀληθῆσαι * γὰρ ὡς θεός, περὶ τῆ κορσάσιου λέγων ἐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθύδα.

Rom. c. 14. v. 9. & Matt. c. 22. v. 32. & Marc. c. 12. v. 27.

Luc. c. 22. v. 27.

Idem cum apostolis sermonem conferens, ita aiebat: *Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestri sum tamquam qui ministrat.* Obserua, vt quod attinet ad deitatem, Dominicæque gloriæ maiestatem, in ministrorum ordine censerî, tantum non auerfetur, recusetque. Verumtamen propter humanam naturam ministerium admittit. Ait enim:

Τοῖς ἑαυτῆς μαθηταῖς διαλεγόμενος, ἔφασκε ἵς μείζων ὅστιν, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακωνῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακωνῶν. ὁρᾷς, ὅπως ὅσον μὲν ἦκεν εἰς γὰρ τῆ θεότητι πρόπον, καὶ τῆ δόξῃ τῆ δεσποτικῆ, μενονουχὶ καὶ ἁποσιέται γὰρ ἐν διακόνου νοεῖσθαι τάξει; ἡμεῖς δὲ τῆτο διὰ τὸ ἀνθρώ-

ANNO
CHRISTI
431

πνον. ἐγὼ γὰρ, Φησὶν, εἰμὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς διακονῶν. ἐκοιῶ καὶ εἰ κατὰ ἐβήκεν ἐν διακονοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἔστιν αὐτὸς ὁ ἀνακεῖμενος ὡς δεσπότης, καὶ ἄρα πάσης κτίσεως διακονοῦμεν ὡς θεός.

Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Χρῆστος· διηγουμένη τοῖς ἀρχιερεῶσι τῶν Ἰουδαίων ἐρχομένων εἰς ἐμὴν ὁ Χρῆστος· εἰάν ὑμῖν εἶπω, οὐ μὴ πισθίσητε· εἰάν δὲ ἐρρηθῆσθε, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. διὰ τὴν νύξιν ἔστα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ θronοῦ τοῦ δευτέρου. εἰ καὶ ἐκ δεξιῶν τοῦ δευτέρου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου υἱὸς, πῶς οὐ θεὸς ὁ Χρῆστος, τοῖς ἀνωτάτω θρόνοις ἐμπρέπων, καὶ ὁμοθετοῦ τῶν πατέρων; οὐ γὰρ σιωδράβη τῶν κτ' φύσιν θεῶν ἡ φύσις ὅλων. σιωδράβη δὲ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἑνωσιν οἰκονομικῶν σαρκὸς γερονότου τοῦ ἐκ θεοῦ φῶτος λόγου.

Ὁμιζω καὶ ζωοποιός ὁ Χρῆστος.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρῆξις.

ΩΣ φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. τὸ πῶς πῶς τῆς ἀλογίας, ὁ ἀλογόμητρον, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χρῆστοῦ; καὶ ἄρτον ὃν κλάμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶ τοῦ σώματος τοῦ Χρῆστοῦ; ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σώματι ἐσμὲν πολλοί. καὶ ἴσθ' πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχμεν. ἢ ἀνθρώπου σαρκός, ὅσον ἦκεν εἰς ἰδίαν φύσιν, ἐκ αὐτῆς ζωοποιός· ἀλλ' οὐδὲ τὸ αἶμα τὸ ἀνθρώπου, εἰ κοινὸν εἶη καὶ καθ' ἑαυτὸ. ζωοποιεῖ δὲ τὸ σῶμα τοῦ Χρῆστοῦ, καὶ

partiri, quod vitæ spiritu destituitur; corpus autem Christi, & pre-

Ego in medio vestri sum tamquam qui ministrat. Et si ergo inter ministeria ultro sese dimiserit, attamen ut Dominus, uniuersæque creaturæ famulatu honoratus, ut Deus, ipse est qui recumbit.

Iesus igitur ait illis: (nempe sacerdotum principibus ab illo Christifine esset sciscitantibus) Si vobis dixerero, non credetis mihi. Si autem interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Si Filius hominis sedet a dextris Dei, quomodo Christus summo illo throno decoratus, eademque cum Patre sedis auctoritate præditus, non est Deus? Neque enim cum vero naturalique Deo productitia natura confidere aliquando potest. Consideret autem cum eo Filius hominis; Dei nimirum Verbo secundum vnionis dispensationem incarnato.

Quod Christus est vita & viuificus.

Ex priori ad Corinthios.

VT prudentibus loquor: vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est? Quoniam vnus panis, & vnus corpus multi sumus: nam omnes de vno pane participamus. Caro hominis, quod quidem ad propriam naturam illius spectat, nequaquam viuificat. Sed neque vulgaris quoque hominis sanguis vllam omnino per se & secundum se viuificandi vim habet. Atqui cum soli Deo conueniat vitam illi impartiri, quod vitæ spiritu destituitur; corpus autem Christi, & pre-

cius illius sanguis viuificent, cui dubium esse potest, quin Deus sit Christus? Hinc namque corpus illius habet vt sit viuificum. Quod si vt homo per se ac seorsum mente concipiatur, qui sola Christi appellatione decoratus sit, nudamque filii personam habeat, quomodo corpus illius posset esse viuificum?

1. Cor. c. 15.
v. 45.

Factus est primus homo Adam in animam viuentem, nouissimus Adam in Spiritum viuificantem. rursus: Primus homo de terra terrenus, secundus homo de calo celestis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis celestis, tales & celestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis. Hoc autem dico, fratres, quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt, neq; corruptio incorruptelam possidebit. Subiungit reliqua: Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem. Primus homo factus est in animam viuentem. egebat enim tamquam figmentum Deo viuificante. At vero nouissimus Adam, hoc est Christus, quod vt Deus vita externa non indigeret, spiritus fuit, qui vitam in nos transfundit. Atqui viuificandi facultas propria est diuinæ naturæ possessio. Et primus quidem homo de terra erat terrenus; secundus autem licet ex muliere ortum traheret, de cælo venerat. Quamuis enim Verbum, quod de supernis, hoc est de cælo est, & ex Deo Patre natum est, homo factum sit; nihilo tamen secius de cælo est. Rursus vti, corruptionis & mortis vinculis constricti,

το ἡμῶν αἷμα, πρέποντος μόνω θεῷ τῆ ζωοποιῆν διδάσκει τὸ ζωῆς ἰσχυροῦς. θεὸς οὐκ ἄρα χρεῖστος οὕτω γὰρ ἔσαι ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτῶν. εἰ δὲ ἀδελφός ἀνὰ μέρος νοεῖται μόνῃ τῆ χρεῖστος κλήσει τελευτησῶν, καὶ γυμνὸν ὑποθεσώπων ἔχων, πῶς αὐτῶν ζωοποιὸν τὸ σῶμα αὐτῶν;

ANNO
CHRISTI
431.

Ἐγγύτω ὁ θεὸς ἀδελφός Ἀδάμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὁ ἔχεται Ἄδαμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν καὶ πάλιν ὁ θεὸς ἀδελφός ἐκ γῆς, χοϊκός ὁ δεύτερος ἀδελφός, ὁ κύριος ὁ οὐρανοῦ, οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι ὁ χοϊκοί καὶ οἷος ὁ ἐπουρανοῦ, τοιοῦτοι ὁ ἐπουρανοῦ καὶ κατὰ τὸ φορέσασθαι τὴν εἰκόνα τῆς χοϊκοῦ, φορέσασθαι καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ἐπουρανοῦ. τῆτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σαρκὶ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. θεοσέπεια δὲ τοῦτοις ὅτι σαλπεί, καὶ νεκροὶ ἐγεργήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγῶμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τῆτο εὐδύνασθαι τὴν ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τῆτο εὐδύνασθαι τὴν ἀθανασίαν.] εἰς ψυχὴν ζῶσαν ὁ θεὸς ἀδελφός γέγονεν· εἰδὲτο γὰρ ὡς ποίημα τῆ ζωοποιῶντος θεοῦ. ὁ δὲ γε ἔχεται Ἄδαμ, πνεῦμα χρεῖστος, ὅτι μὴ εἰδὲτο ζωῆς ὡς θεός, πνεῦμα γέγονεν εἰς ἡμῶν ζωοποιῶν ὅτι ὁ δὲ θεὸς φύσεως ἰδίον πλεονέκτημα. καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐκ γῆς, χοϊκός ὁ δεύτερος δὲ οὐρανοῦ, καὶ τοὶ γυμνοὶ δια γυμνός. ὁ γὰρ ἀνῶθεν καὶ ὁ οὐρανοῦ, καὶ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, καὶ εἰ γέγονεν ἀδελφός, ἀλλ' οὐδὲν ἡπτόν ὅτιν ὁ οὐρανοῦ καὶ εἰ φθορὰ καὶ θανάτω καταχρημέ-

ANNO CHRISTI 431

νοι, πλὴν εἰκόνα τῆς χροικῆς δια τῆς το
 φορέσαι λεγόμεθα· πλὴν ἀφθαρσίαν
 εἰδυσάμενοι, πλὴν εἰκόνα τῆς ἐπουρα-
 νίου φορέσαιμεν. ἀφθαρσία δὲ πά-
 λιν ἴδιον ἀγαθὸν τῆς κτ' φύσιν θεό-
 τητος. ἀλλὰ ἀπονται ἡμεῖς νεκροί, καὶ
 τὸ φθαρτὸν ἀμφιέννυται πλὴν ἀφ-
 θαρσίαν, γεγονότων καθ' ἡμᾶς τῆς
 μονογενεῖς, καὶ μεθιστάμεν τὸ θνη-
 τὸν εἰς ἀθανάσιον, καὶ τὸ φθαρ-
 τὸν εἰς ἀφθαρσίαν ἐν ἑαυτῷ καὶ
 πρὸς τῷ μετασχημαζόντων. οὕτω
 ἡμεῖς γέγονεν ὁδὸς εἰς ζωὴν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς.

terreni imaginem gestamus ; ita
 incorruptionem iam induti, ce-
 lestis imaginem portabimus. At-
 qui incorruptio bonum est natu-
 ralis diuinitatis proprium. Nam
 mortui immutantur , corrupti-
 bileque induit incorruptionem ,
 cum vnigenitus nostri similis na-
 tus mortalitatem transfulerit in
 immortalitatem , & corruptio-
 nem primum transformauerit in
 incorruptionē in semetipso. Hac
 enim ratione nobisipsis quoque
 via ad vitam factus est.

Ex τῆς πρὸς Κορινθίους β'.

Ex posteriore ad Corinthios.

AΛΛΑ αὐτοῖς, φησὶν, ἐν ἑαυ-
 τοῖς τὸ δόκρυμα ἔσθ' ἀθανάτου
 ἐρχόμενοι, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν
 ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλ' ὅτι τῷ θεῷ τῷ ἐργί-
 ραυτε ὄντι νεκροί.] εἰ θεὸς τὸ κτ' φύ-
 σιν περιελάμβανεν ἔσθ' φάμεν ἐργί-
 ραυτε νεκροί, ὅτι ζωὴ καὶ ζωοποιός ὄστιν.
 ἔφη δὲ Χριστός, ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστα-
 σις καὶ ἡ ζωὴ. φάμεται δὲ καὶ ἐρη-
 γερῶς ὄντι νεκροί. θεός ἀρχὴ ὄστιν,
 ὡς ζωὴ καὶ φύσιν.

SED ipsi in nobisipsis responsum
 mortis habuimus, ut non simus
 fidentes in nobis, sed in Deo, qui suf-
 citat mortuos. Si mortuorum exsuf-
 citatio in eum, qui natura Deus
 est, maxime conuenit, propterea
 quod solus vita sit & viuificus ;
 Christum autem resurrectionem
 & vitam diferte fese appellat,
 eundemque mortuos exsuscitaf-
 se certo constat ; quis & verum
 Deum, & vitam secundum natu-
 ram esse ambigat ?

Ex τῆς πρὸς Ἑβραίους.

Ex epistola ad Hebræos.

EΡΕΙ οὐκ ἠμαρτάνει τὴν πα-
 ράφρασην ἀμαρτίας, καὶ αὐ-
 τὸς ἀπαλησίως μετέχει τῆς αἰών-
 ῆς ζωῆς διὰ τὸ θανάτου καταργήσῃ τὸ
 κράτος ἐργον τῆς θανάτου, τοῦτέστι
 τὸν διάβολον.] παραφρασίως ἡμῖν τοῖς
 ἐν τέχνῳ θεοῦ τῶν ἀργεμένων κοινώ-
 νηκεν ἡμᾶς καὶ σαρκὸς ὁ ἐν θεοῦ λό-
 γος, ἵνα τῷ θανάτῳ τὸ ἴδιον σῶμα
 δοῖ, ζωοποίησιν πάλιν αὐτὸ, ζωὴ καὶ
 φύσιν ὑπαρχῶν, ὡς θεός. ἐπεὶ πῶς
 κατήργηται τῆς θανάτου τὸ κράτος, εἰ
 μὴ τὸ πᾶν εἰς θανάτον ἀνελθῶ σῶ-

QVIA ergo pueri communica-
 uerunt carni & sanguini, &
 ipse similiter participauit usdem, ut
 per mortem destrueret eum qui ha-
 bebat mortis imperium, id est dia-
 bolum. Æque ac nos qui inter fi-
 lios Dei censemur, carnis & fan-
 guinis Dei Verbum particeps fa-
 ctum est; quo nimirum proprium
 corpus in mortem contradens,
 ipsum denuo tamquam qui sua-
 pte natura vita & Deus existat,
 vitæ restituit. Nā quomodo mor-
 tis imperium destructum est, si
 corpus quod secundam naturam

ANNO
CHRISTII
431.

Εκ τῆς παλαιῆς Ἰωαννίου Ἐπιστολῆς.

Ex epistola prima Ioannis.

ΚΑΙ αὐτὴ ὄστιν ἡ ἐπιτολή αὐτοῦ, ἵνα πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. [εἰ μὴ ἀνεδέληκτον ὄσκει τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τὸ πιστεύειν ἡμᾶς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἡμῶν ἢ πῆστι, οὐχ ὡς εἰς ἀνθρώπον ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς εἰς θεὸν ζῶντα καὶ ἀληθινόν· θεὸς ἀρεῶ Χριστός.

Εν τούτῳ γνωστέον τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ πάντων πνεύματα, ὁ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ὄσκει καὶ τῷ πνεύματι, ὁ μὴ ὁμολογεῖ τὸ Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐκ ἑστὶ καὶ τὸ πνεῦμα ὄσκει τὸ τῆς ἀντιχρίστου, ὁ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, ἐν τῷ αἰὶ τῷ κόσμῳ ὄσκει ἡ δὴ. ὁμολογοῦμεν τὸ Ἰησοῦν ἀρεῶ ὡς ἀνθρώπον, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἑνα; ἢ μάλλον ὅτι θεὸς ἂν ὁ λόγος, γέγονε σαρκὶς, ἐκ ὀλιγορήσας τῆς εἶς θεός, μετριοκῶς δὲ μάλλον ὅσκει τῷ, καὶ εἰ γέγονεν ἀνθρώπος; ἀλλὰ τὸ εἶναι ἐκ ἀμφίβολον. ὁ πῶν οὐ λέγων θεὸν εἶς ἀληθῶς Χριστὸν, διαφερόν δὲ καὶ κατασκευῶν τῶν δόξαν αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀντιχρίστου πνεύματι ἔχων ἀλώσεται.

Καὶ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, καὶ μνηστυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ὅς αἰ ὁμολογήσει ὅτι Ἰησοῦς ὄσκει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν ἀπαρμένῳ, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ἀπέσταλται φωνὴ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς υἱόν, πῶν τῆς αὐτοῦ καὶ φύσιν μονογενῆ λόγον αἰνομάσαι δὲ αὐτὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἐκ τῶν καὶ σαρκὰ γέννησεν ἐκ γυναικὸς ὑπέμεινεν οἰκονομικῶς.

Concil. Tom. 5.

ET hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine Filii eius Iesu Christi. Si a Dei Patris voluntate alienum non est, ut in nomine Filii eius Iesu Christi credamus; si fides nostra tendit in eum, non tamquam in hominem nudum, sed tamquam in Deum vivum & verum; euidens profecto euadit, Christum esse Deum.

In hoc cognoscitur Spiritus Dei: Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est antichristus, de quo audivistis quoniam venit, & nunciam in mundo est. Confitemur ergo Christum Iesum veluti hominem quempiam nostri similem? an potius Dei verbum factum esse carnem, non quod diuinitatem exuerit, aut repudiarit; (constanter enim mansit quod erat) sed quod humanam naturam assumpserit? At istuc extra controuersiam est. Quisquis igitur Christum, diuinitatem illius inficiatus, diuidit, eiusdemque gloriam & maiestatem diminuit, hic antichristi spiritum hausisse aperte conuincitur.

Et nos vidimus, & testificamur quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Unigenitum Dei Filium, hoc est Verbum quod naturaliter ex Deo procedit, a Deo & Patre missum agnoscimus. Idipsum autem demum Iesum appellatum fuisse asseueramus, cum dispensatorie secundum carnem ex muliere nasci dedignatum non est.

A a

Dei itaque Verbum homo factum est. Et si quis ita profiteretur, is Deum in se manentem habet, & ipse vicissim in Deo manebit. Recordabitur enim illius, ac veluti societate quadā coniunctum inter familiares numerabit. At qui ipsum Dei Patris Verbum esse Iesum, & in humanam naturam se demisisse non confitetur; ille neque Deum obtinere, neque per spiritualis familiaritatis modum vlla ratione in ipso consistere poterit.

1. Ioan. c. 5. v. 1.

Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Qui igitur id non credit, is inter Dei filios haberi nequit. Nam si iis omnibus, qui Filium receperunt, potestatem dedit filios Dei fieri, vt Euangelista testatur; consequens fit, si qui illum non recipiunt, eos inter Dei filios cenferi non posse; vt qui eum, per quem hoc ipsum licebat, non agnouerint.

Ibid. v. 5.

Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei? Hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est, qui testificatur, quoniam Spiritus est veritas. Quoniam tres sunt, qui testimonium dant: Spiritus, aqua, & sanguis; & hi tres vnum sunt. Mundum itaque vincit, qui credit Iesum esse Filium Dei. Porro autem quisnam Iesus ille sit, id ipse discipulus Iesu eiusmodi verbis nobis exponit: Ipse est, inquit, qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus. Vtrumque asserit, in sanguine nimirum venisse, & Spiritu; & tres rursus vnum esse. Verbum itaque factum est caro, quod Spiritu nos sancti-

ἐκουῶ ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος γέγονεν ἀνθρώπος. καὶ ἐκεῖνος οὕτως ὁμολογήσεν αὐτῷ, ἕχθ' μόνοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ θεόν, ἔστι δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ μνησθέντα γὰρ αὐτῷ, λογίζεται δὲ αὐτῷ οἰκεῖον ὡς μέτρον αὐτῷ. ὁ δὲ μὴ ὁμολογῶν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκ Θεοῦ πατρὸς λόγος Ἰησοῦς ἐστὶ, καθεὶς ἐαυτῷ εἰς ἀνθρώπότητα, οὐτε θεὸν ἐν ἑαυτῷ πλουτήσεν αὐτῷ, οὐτε μὲν αὐτὸς ἐν θεῷ ἔστι, κατὰ γὰρ τῆς πνευματικῆς οἰκειότητος ἕχρον.

Πᾶς ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τῆς Θεοῦ γεννηταί.] ἐκουῶ ὁ μὴ πσιδίων, ἐδὲ ἐν τέκνοις Θεοῦ καταλογισθεῖν αὐτῷ. εἰ γὰρ ὅσοι τῷ ἵδὸν ἔλαβον, ἐδωκεν αὐτοῖς ὄξοισιαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, καθεὶς Φησὶν ὁ θεὸς γενεῖς τῷ μὴ λαβόντες αὐτῷ, οὐδὲ αὐτῷ ἐν τέκνοις Θεοῦ καταλογισθεῖν αὐτῷ, τῷ δὲ οὐ τῆτο ὑπαρξῆ μὴ ἐγνωκότες.

Τίς δὲ ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; οὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ ἁίματος Ἰησοῦς Χριστός, ἐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἁίματι. καὶ τὸ πνῦμα ἐστὶ τὸ μδρπυροῦ, ὅτι τὸ πνῦμα ἐστὶν ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς μδρπυροῖς, τὸ πνῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ ἁίμα; καὶ τρεῖς ἐν εἰσι.] νικῶ μδρ τὸν κόσμον ὁ πσιδίων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Τίς δὲ ἐστὶν Ἰησοῦς, αὐτὸς ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς μαθητῆς διαπερθεῖ λέγων· οὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ ἁίματος Ἰησοῦς Χριστός. ἀλλὰ καὶ ἐν ἁίματι Φησὶ, καὶ ἐν πνῦματι καὶ ἐδὲ τρεῖς ἐν εἰσι Φησὶν. ἐκουῶ γέγονε μδρ σαρξ ὁ λόγος, ἀγαλλεῖ δὲ ἡμᾶς τῷ πνῦματι,

ANNO CHRISTI 431

καὶ καθαίρει τῷ αἵματι, καὶ ὑπο-
λουῖ πάλιν ὑδατι καθαροῦ. εἰς δὲ δὴ
πάντως ὁ υἱός, οὗ καὶ ἐστὶν Φαμεν τὸ
πνῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα.

Εἰ τίς μὴ πιστεύειαι τῷ αὐτοῦ
πῶν λαμβάνομεν, ἢ μὴ πιστεύειαι τῷ
θεοῦ μείζων ὅστιν ὅτι αὐτὸν ὅστιν ἢ μὴ
πιστεύειαι τῷ θεοῦ, ὅτι μεμδρτύρηκε
τῷ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τῷ
θεοῦ, ἐστὶν ἢ μὴ πιστεύειαι ἐν ἑαυτῷ. ὁ μὴ
πιστεύων τῷ θεῷ, ψεύδεται πεποίηκεν
αὐτὸν, ὅτι ἐκ ἐπίστευσεν εἰς τὸν μὴ
πιστεύειαι, καὶ ἐμδρτύρησε τῷ υἱοῦ
αὐτοῦ.] μεμδρτύρηκεν ὁ πατήρ τῷ
υἱῷ διὰ τῷ πνῦματος, καὶ διὰ φωνῆς.
ὅτι γὰρ ὅστιν αὐτὸν καὶ ἀλήθειαν,
μεμδρτύρησεν αὐτὸν τὸ χρηστὸν δυνάσται
τοῖς ἀγίοις τὸ πνῦμα αὐτοῦ, καὶ διὰ
αὐτοῦ δυνάμεις ἐνεργεῖν. καὶ ἡμεῖς
ἐφασκεν ὅτι ἐκεῖν ἐμὲ δόξασα.
μεμδρτύρηκε δὲ καὶ κατὰ ἕτερον ἕ-
πον. * ἐδόξασε γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ Ιορ-
δάνῃ, λέγων οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδύκασα. ὅσοι πί-
νω ὑποδιαφροῦντες φασιν ἐκ εἵνας
υἱὸν ἀληθινόν, ἐκ γυναικός, ἀνα-
φύροισι δὲ τὸ πῶς υἱοῦτος ὄνομα ἐπὶ
γυνὸν καὶ μόνον, ἐκ θεοῦ λόγον,
ψεύδεται ποιοῦσι πατέρα σαρκω-
θέντα, ὅτι λόγον ἀπέδύξεν ἐν
τῷ Ιορδάνῃ, καὶ τότε μεμδρτύρηκε τὸ
πνῦμα αὐτῷ, ὅτι καὶ θεός ἐστι, καὶ
υἱός ἀληθῶς.

ficat, & sanguine nos expiat, &
aqua munda nos abluit. Vnus ta-
men omnino est Filius, cuius Spi-
ritum & aquam & sanguinem ef-
se dicimus.

Si testimonium hominum acci- Ibid. v. 9.
pimus, testimonium Dei maius est:
quoniam hoc est testimonium Dei,
quod maius est, quoniam testifica-
tus est de Filio suo. Qui credit in Fi-
lium Dei, habet testimonium Dei
in se. Qui non credit Filio, menda-
cem facit eum, quia non credit in te-
stimonium, quod Deus testificatus
est de Filio suo. Et Spiritu, & voce
Pater Filio testimonium perhi-
buit. Nam verum illum eius esse
Filium, hoc ipso testatur nobis
fit, quod Spiritum sanctum perfi-
ciendorumq; miraculorum vim
sanctis ipse dilargiri potuit. At-
que huc utique tendebat, quan-
do, Ille me clarificabit, aiebat. Alio
quoque modo testimonium ei-
dem perhibuit. Siquidem in Ior-
dane eiusmodi elogio illum cla-
rificauit: Hic, ait, est Filius meus
dilectus, in quo mihi bene compla-
cui. Quicumque igitur diuisione
inducta eum, qui ex muliere na-
tus est, verum Dei Filium esse ne-
gant, Filii autem nomen soli nu-
doque Dei Verbo assignant; ii Pa-
trēm mendacem faciunt, ut qui
Verbum incarnatum euidenter
ostenderit in Iordane: quo etiam
tempore Spiritus & quod Deus
esset, & quod verus Filius esset,
diferte testatus est.

Οὐ ζῶν.

Εκ τῆς κατὰ Ματθαῖον εὐα-
γγελίου.

Quod Christus sit vita.

Ex euangelio secundum Mat-
thæum.

ΕΠΙ τῆς θυγατρὸς τῆς ἀρχισυνα-
γώγου γεγραπταί. ὅτι ὅτε ὄξε-
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς
Concil. Tom. 5.

DE archisynagogi filia scri-
ptum extat, quod cum eic-
cta esset turba, intrauit Iesus, & te-
v. 23.

Aa ij

nuit manum eius, & surrexit puella. Cur quæso, dum puellæ vitam restituit, non fuit contentus verbo, vt in Lazari exfufcitatione; sed manum præterea illius apprehendit? nempe vt ostenderet, corpus suum viuificum esse: est enim corpus vitæ. Quamobrem vnio Verbi cum carne naturalis & vera est, non secundum solam personarum coitionem, vel nudam fausti nominis attributionem, aut voluntatum concordiam, siue simplicem coniunctionem, vt quidam imperite nugantur.

Ex euangelio secundum Ioannem.

Ioan. c. 6. v. 27.

OPERAMINI non cibum qui perit, sed qui manet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. hunc enim Pater signauit Deus. Cibum nobis impertitus est Filius hominis manentem in vitam æternam, nimirum suam carnem: est enim ea viuifica. Iam quomodo is Deus non est, qui per propriam quoque carnem viuificare potest, quique Deo & Patri per omnia æqualis est? Hoc enim insinuat, dum a Deo obsignatum se pronuntiat. Etenim obsignationis vocabulum expressam similitudinem indicat. Quemadmodum enim si quis aureum, aut alterius cuiusuis materiæ figillum ceræ impresserit, totam omnino figilli illius effigiem inducit: ita Deus Pater quoque expressam, conspicuam, essentialemque naturæ suæ figuram in Filio habet. Atque istud est, quod se a Patre obsignatum affirmet.

Ex euangelio secundum Lucam.

Ioan. c. 11. v. 43.

EXSVSCITAVIT Christus Lazarum, tum archifynago-

ἐκράτισε τῆς χάριτος αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κορσίν. [διὰ τὴ μὴ μάλ. ὡς ἐπὶ τῷ Λαζάρου ἠρέσθη λόγῳ πρὸς τὴν διάστασιν τῆς κορσίου, ἐκράτισε δὲ καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς; ἵνα δείξῃ ζωοποιὸν τὸ αὐτῆ σῶμα· σῶμα γὰρ ἐστὶ ζωῆς. ἐκουὸν Φιρικὴ μάλ. λον καὶ ἀληθῆς ἢ ἐνωσις ἢ πρὸς τὴν σαρκὰ τῆς λόγου, καὶ οὐ, κατὰ Φασιν ἐξ ἀμαθίας ἰνές, ὡς ἐν μόνοις πῆ πρῶται πρῶτοι, ἢ καὶ ψιλῶ δὲ Φημίαν, καὶ ἀληθινῶ, ἢτοι σω-ἀφῶαν ἀπλῶς.

Ex τῷ κτ' Ιωάννη δια-
γελίου.

EΡΤΑΖΕΣΘΕ, Φησί, μὴ τ' βροθῶν τ' ἀπολυμνῶν, ἀλλὰ τ' βροθῶν τ' μόνων εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἡ δὲ ὁ υἱὸς ἐστὶ ἀθανάτου ὑμῶν δώσῃ. [ἔπον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφραγίσεν ὁ θεός.] βροθῶν ἡμῶν δὲ δώκεν ὁ υἱὸς τ' ἀθανάτου τ' μόνων εἰς ζωὴν αἰώνιον, δηλονότι τ' σαρκὰ αὐτῆ καὶ γὰρ ἐστὶ ζωοποιός. εἶτα πῶς ἐστὶ θεός ὁ ζωοποιεῖν δυνάμει καὶ διὰ τὴ ἰδίαν σαρκὸς, ἐοικώς τ' καὶ πάντα τῶ θεῷ καὶ πατρὶ; ἔπο γὰρ οἶδα δηλοῦν τὸ ἐσφραγίσθαι λέγειν αὐτὸ πρὸς τὸ θεοῦ, τ' ἐσφραγίσθαι σημαίνοντος τὸ ἀκριβῶς ἐμφερέας. ὡσπερ γὰρ εἰ κηρῶδες ἐμπλήξῃ σφραγίδα χρυσῆν, ἢ γῆν ἐξ ἐπέρας ὑλῆς πεποιημῆν, ὅ-λλω ἐξ ὅλων τ' ἐαυτὸ ἐμφερέσει ἐπισημαίνε; ἔπο καὶ ὁ θεός καὶ πατὴρ ἐστὶ τ' ἐαυτὸ φύσει χαρακτῆρας ἐσιωδῶς ἐμπρέποντας ἐχθὰ τῶ υἱῶ καὶ τὸ ἐστὶ τὸ ἐσφραγίσθαι λέγειν αὐτὸ πρὸς τὸ πατρός.

Ex τῷ κτ' Λουκᾶ διαγελίου.

HΓΕΙΠΕ τ' Λαζάρου ὁ Χε-
σός, τὸ τῷ ἄρχισυναγώγῳ

ANNO
CHRISTE
431

θυγάτρειον, ὅτι τῆς χάριτος υἱόν. εἶπα, πῶς οὐ ζῶν καὶ φύσιν ὄντιν ὁ μὴ μόνω λόγῳ καταπιεῖν τὸ θανάτον δουλείου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῆς χάριτος ἀφῆς καὶ ἵδω ἀκόλουθόν τε καὶ ἀναγκαῖον, ζῶποσιόν ἐστὶ τὸ σῶμα τῆς καὶ φύσιν ζῶης.

gi quoque filiam, & vidue filium. Quis ergo neget, quin vita secundum naturam existat, ut qui non tantum verbo, sed suæ quoque manus contactu mortē perterrefaciat? Erat enim consentaneum, imo vero omnino necessarium, ut corpus illius esset viuificum, qui vita erat secundum naturam.

Οπιλασήμερον δια πίσεως.

Εκ τῆς πρὸς Ρωμαίους.

ΠΕΡΙ Χριστοῦ φησιν ὁν πρὸς θεοῦ ὁ θεὸς ἰλασήμερον δια πίσεως ἐν τῷ αἵματι, εἰς ἐνδείξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὸ παρεῖν τῶν προγεγονότων ἀμάρτημάτων ἐν τῆ ἀνοχῇ τῆς θεοῦ, πρὸς τὸ ἐνδείξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δικαίον, καὶ δικαιώματα τὸ ἐκ πίσεως Ἰησοῦ. εἰ ἐκ τῷ ἐπεὶ ἰλασήμερον ἡμεῶν Χριστὸν ποῖς ἐν ἀμάρτια καὶ ἁρῆ καὶ θανάτου δίκῃ, πλὴν ὅτι διὰ αἵματος διὰ τῶν πρὸς τῶν προγεγονότων ἀμάρτημάτων ἐκχεῖται μέλλοντος πῶς ἐκ ἀγαθῶν σαρκὸς ἡμεῶν ὅτι λόγον, ἵνα καὶ ἀμαρτία τῶν ἰδίων, δηλον ὅτι τῶν τῶν αὐτοῦ σαρκὸς, δικαίωση πάντας ὅσοι εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν;

Οπ λελυτρώμεθα, καὶ τῶν καταλλαγῶν πρὸς θεὸν ἐρχήκαμεν διὰ τῆς αἵματι αὐτοῦ.

Εκ τῆς πρὸς Κορινθίους πρὸς τῆς.

ΕΞ αὐτοῦ ὅτι ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅς ἐστι ἐξ ἡμῶν σοφία ἡμῶν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε, καὶ ἁγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις ἵνα, καθὼς γέγραπται, ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.]

Quod Christus per fidem fit propitiatio.

Ex epistola ad Romanos.

QVEM (de Christo sermo est) proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae, propter remissionem precedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore; ut sit ipse iustus, & iustificans eum qui est ex fide Iesu Christi. Si alia ratione illos expiare non poterat Christus, qui peccato & maledictioni & mortis supplicio obnoxii tenebantur, nisi sanguinem suum in precedentium peccatorum remissionem profunderet; quomodo ut Verbum caro fieret, necessarium non erat: nempe quo proprio, hoc est suæ ipsius carnis sanguine omnes, qui in ipsum credituri erant, iustificaret.

Quod per Christi sanguinem redempti, Deoque reconciliati sumus.

Ex priori ad Corinthios.

EX ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio: ut (quem admodum scriptum est) qui gloriatur, in Domino gloriatur. In Christo

Jacob. c. 1. v. 17.

itaque redempti, & sanctificati, & sapientes facti sumus. *Omne autem datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*, hoc est Deo. Cum ergo Christus sapientiam, & sanctificationem, & redemptionem nobis largiatur, quomodo non est Deus?

λελυτρώμεθα τὸν κτὶ Χριστῶ, καὶ ἡγασμένοι, καὶ σοφοὶ γεγονήμεν. πάντα δὲ δόσεις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον αὐτῶν ἐστὶ, καὶ καταβαῖνον πατρὸς τῆς φωτῶν, πνεύματι θεῷ. εἶτα πῶς ἐστὶ θεὸς ὁ Χριστός, ὁ σοφίαν τε καὶ ἀγιασμόν, καὶ ἀπολύτρωσιν ἡμῶν δωρησαμένους;

ANNO CHRISTI 436

Quod per Christi sanguinem redempti sumus.

Ὅτι λελυτρώμεθα διὰ τῆς αἱματός τῆς Χριστοῦ.

Ex epistola prima Petri.

Ἐκ τῆς Πέτρου ἐπιστολῆς πρώτης.

1. Pet. c. 1. v. 18.

SCIENTES quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis, sed precioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. Redempti enim sumus, Christo proprium pro nobis corpus impendente. At si ut homo vulgaris habeatur, quomodo illius sanguis vite omnium æstimationem ad dignitatem exæquat? Si autem Deus erat in carne, qui vndique dignissimus est; sane cumulatissimum per illius sanguinem precium pro totius mundi salute impensum est, & satis decenter.

ΕΙΔΟΤΕΣ ὅτι οὐ φθαρτοῖς δραγματῶν ἢ χρυσῶν ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαιῆς ἡμιῶν αἰσχροφῆς πατρῴου παραδότου, ἀλλὰ ἡμίῳ ἀίματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ.] λελυτρώμεθα γὰρ τὸ ἴδιον σῶμα δεδωκότος ὑπὲρ ἡμῶν τῆς Χριστοῦ. ἀλλ' εἰ μὴ ὡς ἀνθρώπος νοεῖται κοινός, πῶς ἀντάξιον τῆς ἀπάντων ζωῆς τὸ αἷμα αὐτοῦ; εἰ δὲ θεὸς ὡς ἐν σαρκὶ ὁ πάντων ἀξιώτερος, ἀξιοχρεῶς ἢ λύτρωσις τῆς κόσμου παντὸς διὰ τῆς ἰδίου αἱματος εἶναι δὲ, καὶ μάλα ἐικότως.

Quod Christi mors mundo salutaris extiterit.

Ὅτι ὁ Χριστοῦ θάνατος τῷ κόσμῳ σωτήριος.

Ex epistola ad Romanos.

Ἐκ τῆς πρὸς Ῥωμαίους.

Rom. c. 5. v. 8.

COMMENDAT autem caritatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. Rursum: Si enim cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem Filii eius; multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius. Si mundus ali-

ΣΥΝΙΣΤΗΣΙ δὲ τὸ εἶναι τῆς ἀγάπης εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἐπ' ἀμάρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῶν ἔν μάλλον δικαιοφάντες νῦν ἐν τῷ αἷματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Ἐπάλιν εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες, κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τῆς θανάτου τῆς υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶν μάλλον καταλλαχθέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.] ἰκοῦν εἰ

ANNO CHRISTI 431.

μη ἐπέφρασε ἡ σὺν ἡμῶν ἰσοκύριον, εἰ
μη ἐν αἵματι καὶ θανάτῳ χρησίμως
παρὰ ληφθέντι, καὶ οἰκονομικῶς, διὰ
τὴν ἁφῆσιν τῶν προηγουμένων ἀμάρ-
τημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· σεσω-
σμένα δὲ διὰ Χριστοῦ· πῶς ἐκ ἀναγ-
καῖος τῶν ἐκ θεοῦ Φωτῆ λόγῳ ὁ τῆς
σαρκώσεως ἕξτος, ἵνα δικαιώσῃ μὲν
ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ τὸν εἰς αὐτὸν πι-
στεύοντα, καὶ ἀλλάξῃ δὲ τὸ πατεῖ
διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἰδίου σώματος, ἵνα
καὶ συζητήσῃ αὐτῷ;

Ἡ ἀγνωεῖτε, ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθη-
μεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸ θάνα-
τον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; οὐκ ἐφῆμεν
οὐδὲ αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸ
θάνατον· ἵνα ὡς περὶ ἠέρθη Χριστός
ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς,
οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν κοινότητι ζωῆς
καὶ ἀφῆσιν.] εἰ πάντες πῶς ἀ-
λάκη τὸν ἵππὸς τῆς γῆς συνειδήσειεν
Χριστῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸ
θάνατον αὐτοῦ, ἵνα ὡς περὶ αὐτοῦ ἐκ νε-
κρῶν ἐγήγερται, καὶ ἡμεῖς ἐν κοινότη-
τι ζωῆς καὶ ἀφῆσιν, ὡς συνει-
δησαμένοι καὶ συνεξηγημένοι τῷ δι-
ἡμᾶς δόξανόντι καὶ ἐξηγητηρίῳ·
χρησιώδιστα τε καὶ ἀναγκαίως τὸ τῆς
ἐκδησεως πέρας καὶ μυστή-
ριον, σαρκίως τε καὶ αἵματος μετέ-
χον ὁ λόγος, ἵνα καὶ δόξαν εἶν λε-
γητοῦ σαρκίως, καὶ μὲν καὶ ἐξη-
γητηρίῳ, συναποθανώμεν καὶ συνε-
γηρωμένοι.

Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ
ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ τῆς ἀνάστασεως ἐσόμεθα.] καὶ τὸ
ἴσον τῷ ἁφῆσιν ἕξτον νοήσεως καὶ τῆς το-
ῦ ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀφῆσιν ὁ θάνατος,
καὶ δι' ἀφῆσιν ἀνάστασις νεκρῶν.

ter quam per Christi sanguinem
& mortem diuina dispensatione
salutariter susceptam propter
præcedentium delictorum con-
donationem, quæ Deus tolera-
uerat, saluari nequibat; per Chri-
stum autem salutem sumus con-
secuti; quomodo incarnationis
modus Dei Patris Verbo necessa-
rius non erat, quo illos nimirum,
qui in ipsum crederent, per san-
guinem suum iustificaret, Patri-
que per corporis sui mortem re-
conciliaret; atque ita simul cum
ipso vitam adipisceremur?

An ignoratis, quia quicumque ^{Rom. c. 6.}
baptizati sumus in Christo Iesu, in ^{v. 3.}
mortem ipsius baptizati sumus?
Consepulti enim sumus cum illo per
baptisum in mortem; ut quomodo
Christus surrexit a mortuis per glo-
riam Patris, ita et nos in nouitate
vitæ ambulemus. Si eos qui in ter-
ris degunt, Christo per bap-
tisum in mortem ipsius cõsepeli-
ri omnino necessum est; ut quem-
admodum ille ex mortuis refur-
rexit, ita et nos quoque in noui-
tate vitæ ambulemus, tamquam
simul cum eo, qui nostri causa
mortuus est, & a mortuis rursus
excitatus est, mortui & excitati:
profecto non absque summa vti-
litate ac necessitate incarnatio-
nis mysterium patratum est, car-
nique & sanguini communica-
uit Verbum; quo videlicet simul
cum illo, qui secundum carnem
mortuus & resuscitatus est, &
nos quoque moriamur & refur-
gamus.

Si enim complantati facti sumus ^{Ibid. v. 3.}
similitudini mortis eius, simul et
resurrectionis erimus. In eundem
sensum & istuc quoque exponas:
Quoniam quidem per hominẽ mors, ^{1. Cor. c. 15.}
et per hominem resurrectio mortuo- ^{v. 21.}

rum. & sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Christus secundus Adam appellatus est. Ut autem primus Adam nos deiecit in corruptionem, ita secundus Adam nos prouexit ad vitam; non ut homo communis nostri causa mortem perpeffus, ne in illo mortui maneamus, sed ut Deus incarnatus. Per carnem namque passus est ut homo; ut dum proprium templum diuina virtute exfufcitaret, & nos simul quoque cum illo exfufcitemur.

Ex epistola ad Galatas.

Galat. c. 3. v. 13.

Dent. c. 21. v. 25.

CHRISTVS nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno) ut in gentibus benedictio fieret Abrahæ in Christo Iesu; ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem. Hinc etiam perspicias licet, Christi mortem mundo salutarem extitisse. Nam maledictum nostri causa factus est, dum crucem sustinuit, necnon ex ligno pependit, quo mundo a peccatis expiato, Abrahæ benedictio in Christo Iesu fieret in gentibus, hoc est, ut gentes, iuxta promissionem Abrahæ factam, per fidem iustificarentur, nosque per fidem spiritum promissum obtineremus. Cum igitur Christi mors legis maledictionem e medio sustulerit, & gentibus rursus Abrahæ benedictionem, hoc est, gratiam per fidem pepererit, & tandem Spiritus sancti participes nos reddiderit; neququam existimare debemus, mortem illius vulgaris cuiuspiam hominis mortem extitisse: quin id potius statuere nos decet, nempe Verbum incarna-

ώσπερ γδ εν τῷ Αδὰμ πάντες ἄπο-
θνήσκουσιν, οὕτω κὲ εν τῷ Χριστῷ πᾶν-
τες ζωοποιήσονται.] δὲ ἄλλος Α-
δὰμ κερχηματίσκειν ὁ Χριστός. καὶ
ώσπερ ὁ πρῶτος Αδὰμ ἡμᾶς κατε-
βίβασεν εἰς φθορὰν, οὕτως ὁ δεύτερος
ἀνέκομισεν εἰς ζωὴν· οὐχ ὡς ἀνθρώ-
πος ἑλθὼς ἀποθανὼν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα
μὴ καὶ εν αὐτῷ μείνωμεν νεκροί· ἀλλ'
ὡς θεὸς εν σαρκί, καὶ αὐτῇ πεπονθὼς
ἀνθρώπωνως, ἵνα θεϊκῶς ἀναστήσει
ἐν ἰδίῳ ναὸν σωεργασάμεν ἡμεῖς.

Ex t̄is πρὸς Γαλάτας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ἡμᾶς ἔξηγάρα-
σεν ἐκ τῆς κατάρας τῆ νόμου, γυμ-
νός ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ εἶρα· γέγραπται
γαρ ἐπὶ κατάρατος πᾶς ὁ κρεμασμένος
ἐπὶ ξύλου· ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ βίολογία
τῆς Ἀβραάμ γήνηται εν Χριστῷ Ἰησοῦ,
ἵνα τὸ ἐπαγγελίαν τῆς πνεύματος λάβω-
μεν διὰ τῆς πίστεως.] ἀδελφοί μοι κἀν-
τι δὲν, ὅτι γέγονε τῷ κόσμῳ σωτήριος
ὁ Χριστοῦ θάνατος, γέγονε γὰρ ὑπὲρ ἡ-
μῶν κατὰ εἶρα, σαυρόν ὑπομείνας, καὶ
κρεμασθεὶς ἐπὶ ξύλου, ἵνα λύσῃ τὸ
κόσμον τῆ ἀμάρτιαν· ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ
βίολογία τῆς Ἀβραάμ γήνηται εν Χριστῷ
Ἰησοῦ· πιστεύετε, ἵνα δικαιωθῆτε τὰ ἔθνη
διὰ πίστεως, καὶ τὸ δοθεῖσαν ἐπαγγελίαν
τῷ Ἀβραάμ, ἵνα πλεῖ ἐπαγγελίαν τῆς
πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
ὅτι πόνη καὶ πλεῖ εν νόμῳ λέλυκεν
θρῆν ὁ Χριστοῦ θάνατος, καὶ πρὸς ἐξέ-
νησε πῖς ἔθνεσι πλεῖ βίολογίαν τῆς Ἀ-
βραάμ, πιστεύετε πλεῖ διὰ πίστεως χά-
ριν, μετόχους δὲ ἡμᾶς ἀπέφλυε καὶ
τῆς ἀγίου πνεύματος· ἐν ἀνθρώπου
κοινῶ νοοῖτ' ἀνὸ θάνατον αὐτοῦ.
πρὸ νοεῖν δὲ πρὸσθήκει μᾶλλον, ὅτι
σαρκί

ANNO
CHRISTI
42.

ANNO CHRISTI 451.

σαρκὶ γεγονώς ὁ λόγος, σαρκὶ πέποιθεν ὑπὲρ τοῦ κόσμου, καὶ γεγονέναι ἰκανὸν τὸ αὐτὸ πάθος εἰς τὴν κοίτην τοῦ κόσμου λύτρωσιν.

tum mortem in carne pro mundo pertulisse, eiusque passionem ad omnem hominum redemptionem abunde sat fuisse.

Εκ τῆς πρὸς Εφεσίους.

Ex epistola ad Ephesios.

ΝΥΝΙ ὃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν, ἐχθρήσατε ἐπί τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ Χριστοῦ. αὐτὸς γὰρ ὅστιν ἡ εἰρήνη ἡμεῖς, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τῆς φραγμῶδ' ὕψους, τὴν ἐχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ἣν ἐπιτολῶν τὸ νόμον ἐν δόγμασι καταργήσας.] εἰ καὶ ἑσὺ ὄντας μακρὰν διὰ τὸ πλανᾶσθαι καὶ τὸν κόσμον, καὶ ἐν ἀδοκίμῃ διατελεῖν, ἐπί τῆς πεποιθῆκε τὸ ἁμάρτημα τοῦ Χριστοῦ, πῶς ἐκ ἀναγκῆς ποῖς ὅτι τῆς γῆς ἢ τοῦ λόγου σαρκώσας, συλλέγουσα τὰ διηρημένα, καὶ προσοικειοῦσα μὲν τῶν θεῶν ἑσὺ μακρὰν, κίχουσα δὲ ἑσὺ δύο λαοῖς εἰς ἓνα καινὸν ἀδόξαστον διὰ τὸ αὐτὸ σαρκῶς; δεδιδῶκεν εἰς λύτρωσιν ἣν ἀμύρπας, καὶ δι' αὐτῆς τὰ πάντα κατακήσατο τῶν θεῶν καὶ πατέρων, καὶ πρὸς τοὺς ἑπὶ καὶ ὁ πάλαι καταργητὸς νόμος, ὡς ὑπὲρ αὐτὸν οὐσης τῆς πίστεως, δῆλον ὅτι ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τὸ ὅστιν ἀληθές, πῶς ὑπὲρ νόμον ἢ πίστις, εἰ μὴ ὡς θεῶν πεπεσὺ καμῶν τῶν Χριστῶ;

NUNC autem in Christo Iesu, vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, & medium parietem maceriae solvens, inimicitias in carne sua, legem mandatorum in decretis euacuans. Quod si eos qui procul aberant, ob id nimirum quod per mundum errandi diuagarentur, etatemque in impietate agerent, sanguis Christi prope adduxit; quomodo Verbi incarnatio, quae & dispersa in unum collegit, & longe aberrantes Deo reconciliauit, & duos populos in unum nouum hominem per carnem illius redegit, generi humano non erat necessaria? Exhibita est enim haec caro in eorum liberationem, qui peccatis obstricti tenebantur, omniaque per ipsam Deo & Patri lucrifacta sunt. Lex praeterea vetus, quod fides in Christum multo illa sit excellentior, per eandem quoque abolita est. At quomodo lex fidei cedit, si in Christum tamquam in verum Deum non credimus?

Εκ τῆς πρὸς Εβραίους.

Ex epistola ad Hebraeos.

ΔΙΟ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει· θυσίαν καὶ προσφοράν ἐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ καταρτίσω μοι· ὀλοκαυτώματα καὶ θεῶν ἀμύρπας ἐκ ἐχθρήσας. τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω· ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται θεῶν ἐμοῦ· τὴν ποιῶσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημα σου.] γέγονε σωθήει τῶν κόσμων τὸ τῆ Χριστοῦ πάθος. πάλιν ἀναγκῆς ἰδεῖν

IDEO ingrediens mundum, dicit: Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi: holocaustata, & pro peccato, non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: ut faciam Deus voluntatem tuam. Christi passio mundo salutem peperit. Verum opere precium est cognoscere.

Concil. Tom. 5.

B b

scere, ecquisnam ille sit, qui in mundum ingreditur : quandoquidem modis omnibus is extra mundum erat. Quomodo ergo, qui extra mundum erat, ingressus est in ipsum? Sane Unigenitus suapte natura uniuersum mundum excedens ut Deus, in mundum ingressus est pars illius factus, id est homo. Ita enim sacrificio pro nobis oblato, sponteque semetipso contradito, ab interitu terrarum orbem vindicauit.

Hebr. c. 13. v. 12.

Propter quod & Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. Quo pacto, quales, promiscui hominis sanguis sanctos nos efficeret? At Christi sanguis sanctificauit nos. Diuinus est itaque, non simpliciter humanus: Deus enim erat in carne, proprio nos sanguine emundans.

Ex epistola ad Timotheum.

1. Tim. c. 2. v. 5.

VNVS enim Deus, vnus & mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui redemptionem dedit seipsum pro omnibus. Salutaris citra controuersiam Christi mors uniuerso mundo extitit. Attramem si Christus Deus non est, quomodo ipse solus toti mundo liberando sat esse potuit? At quia super omnes est, omnium causa mortem perpeffus, solus pro omnibus satisfecit. Deus itaque est, qui propria carnis morte mortem a mundo profligauit.

EX CATHOLICIS.

Ex epistola Petri.

Quod Christi mors mundo salutaris extiterit.

1. Petr. c. 3. v. 18.

QVIA Christus semel pro peccatis mortuus est, iustus pro iniustus, ut nos offerret Deo, mortifi-

πὸς ὁ εἰς τὸν κόσμον εἰσερχόμενος ἕως γὰρ ἕξω τὸν κόσμον πάντη τὸ ἐκ πάντως. ἐπεὶ πῶς εἰσβέβηκεν εἰς αὐτὸν ἕξω τὸν κόσμον; τῆς γὰρ φύσιν ὑπάρχων ὑπὲρ πάντα τὸν κόσμον, ὡς θεὸς μονογενῆς, εἰσβέβηκεν εἰς αὐτὸ μέρος αὐτῆς γερωνίας, ποτέστιν ἀνθρώπου. οὕτω τε πᾶν ὑπὲρ ἡμῶν παρομοίως θυσίαν, καὶ ἑαυτὸν ἀνάδειξεν, σέσωκε πᾶν ὑπὸ οὐρανόν.

Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἕξω τῆς πόλεως ἔπαυεν. αἷμα ἀνθρώπου κοινοῦ ἢ να ἴσον ἀγίους ἡμᾶς ὁμοφύνη; ἀλλὰ μὲν ἠγάσεν τὸ αἷμα Χριστοῦ θεῶν οὐκ ἄρα καὶ οὐχ ἀπλῶς ἀνθρώπων. θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί, τῷ ἰδίῳ αἵματι καθαρῶν ἡμᾶς.

Ex t̄is p̄tris Τιμόθεο.

Εἰς γὰρ θεὸς, εἷς καὶ μεστὴς θεοῦ ἐκ ἀνθρώπων ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ, ὁ διὰ τὸν πᾶν ἕξω τὸν ὑπὲρ πάντων. σωτήριος ὁμολοῦντος ὁ τῶν Χριστοῦ θανάτου τῶν κόσμων πάντων. πᾶν εἰ μὴ ὅτι θεός, πῶς αὐτὸν ἔρεσκεν εἰς τὸ γινέσθαι πάντων ἀνθρώπων αὐτὸς τε ἕκ μόνος; ἀλλὰ ἤκεισε μόνος ὑπὲρ πάντων ὁμοθυμῶν, ὅτι καὶ ὑπὲρ πάντας ὅτι. θεὸς οὐκ ἄρα ὅτι τῶν θανάτου τῆς ἰδίας σαρκὸς ὁμοσίως τῶν κόσμων θάνατον.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ.

Ex t̄is Πέτρου Ἐπιστολῆς.

Οὐ ὅτι Χριστοῦ θάνατος τῶν κόσμων σωτήριος.

ΟΤΙ ὁ Χριστὸς ἀπαξ ὡς αἱ ὁμοίων ἀπέθανε, δικαίος ὑπὲρ ἀδικῶν, ἵνα ἡμᾶς παρομοίως τῶν θεῶν,